

№№ 153-154
(3079-3080)

2-5 кастрычніка 2009 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!
Хто хоча
набываць газету
ў офісе рэдакцыі —
чакаем!

Народная Воля

Калі Вы спазніліся падпісацца на «Народную Волю» на кастрычнік, можаце аформіць падпіску на лістапад—снежань.

Назаві беларускую мову роднай!

Шаноўныя сябры!
Праз некалькі дзён у нашай краіне пройдзе чарговы перапіс насельніцтва, адным з пунктаў якога будзе пытанне пра Вашу родную мову. Мы ведаем, што большасць з Вас шануюць беларускую мову і падтрымліваюць пашырэнне яе ўжывання ў грамадскім жыцці.

Беларуская мова — гэта неад'емная частка нашай культуры і гарантыя нашай будучыні як унікальнага еўрапейскага народа. Вынікі перапісу насельніцтва мы здольны засведчыць самі сабе і ўсяму свету, што мы з'ўляемся паўнаважнай нацыяй, годнай цываісці і павягі з боку

іншых нацый свету.

Адказ «беларуская» на пытанні перапісчыкаў аб роднай мове і мове штодзённага ўжытку мае не толькі сімвалічнае, але і практычнае значэнне. Ад колькасці людзей, якія ў адказах назавуць беларускую мову, будзе залежаць далейшая палітыка дзяржавы. Адаказам «беларуская» вы станюча паўплываеце на яе.

Будзем жа памятаць пра гэта, адаказваючы на пытанні перапісчыкаў! Падтрымаем наш нацыянальны скарб — мову нашых продкаў, якая нас усіх аб'ядноўвае і робіць унікальнымі.

Будзьма з мовай!

Рэдзім ГАРЭЦКІ, акадэмік НАН Беларусі, грамадскі дзеяч
Рыгор БАРАДУЛІН, народны паэт Беларусі
Ніл ПЛЕВІЧ, народны паэт Беларусі
Генадзь БУРАЎКІН, паэт, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі
Анатоль ГРЫЦКЕВІЧ, прафесар, доктар гістарычных навук
Уладзімір АРЛОЎ, пісьменнік
Алена МАКОЎСКАЯ, кіраўнік МГА «Згуртаванне беларусаў свету «Бацькаўшчына»
Ніна ШЫДЛОЎСКАЯ, старшыня Рады МГА «ЗБС «Бацькаўшчына»
Алесь ПАШКЕВІЧ, старшыня ГА «Саюз беларускіх пісьменнікаў»
Андрэй ХАДАНОВІЧ, старшыня ГА «Беларускі ПЭН-цэнтр»
Алег ТРУСАЎ, старшыня ГА «Таварыства беларускай мовы імя Ф.Скарыны»
Антон АСТАПОВІЧ, старшыня ГА «Беларускае добраахвотнае таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры»
Зміцер РАГАЧОЎ, старшыня МГА «Гісторыка»
Андрэй ДЫНЬКО, шэф-рэдактар газеты «Наша Ніва»
Андрэй СКURKO, галоўны рэдактар газеты «Наша Ніва»
Валеры БуЛГАКАЎ, рэдактар часопіса «Арсенал»
Барыс ПЯТРОВІЧ, рэдактар літаратурнага часопіса «Дзеяслоў»
Артур КЛЯНАЎ, рэдактар культурнага альманаха «РАРТісан»
Віталь СУПРАНОВІЧ, кіраўнік «БМА group»
Аляксей МАРЧАКІН, кіраўнік творчай суполкі «Пагоня» пры Беларускаму саюзе мастакоў
Міхал МіЛашЭЎСКІ, кіраўнік Незалежнай тэлестудыі «Брант-стар»
Віталь БРОЎКА, прадзюсер, арт-дырэктар
Сяргей БУДКІН, каардынатар музычнага партала «Тузін гітоў»
Зміцер ВАЙЦЮШКЕВІЧ, слявак, кампазітар
Алесь КАМОЦКА, слявак, паэт
Каця КАМОЦКАЯ, слявачка
Віктор ШАЛКЕВІЧ, слявак, акцёр
Зміцер БАРТОСІК, слявак, пісьменнік, журналіст
Танцяна БЕЛАНОВА, слявачка
РУСЯ, слявачка, «Рок-князіўна 2006»
Святлана ЗЕЛЯНКОЎСКАЯ, актрыса
Юры ЦЫБІН, прадзюсер, паэт
Міхал АНЕМПАДЫСТАЎ, дызайнер, паэт
Зміцер ПАДБЯРЭЗСКІ, музычны крытык
Глеб ЛАБАДЗЕНКА, паэт, журналіст
Ігар ЛЯЛЬКОЎ, гісторык
Юры ЖЫГАМОНТ, акцёр, тэлеведучы
Северын КВЯТКОЎСКІ, літаратар
Лявон ВОЛЬСКІ, лідэр гурта «NRM»
Ян МАЎЗЭР, лідэр гурта «t.v. Mauzer»
Піт ПАЎЛАЎ, лідэр гурта «GARDZKIJA»
Алесь ДЭВІД, лідэр гурта «Atlantica»
Слава КОРАНЬ, лідэр гурта «Ulis»
Аляксандр РАКАВЕЦ і гурт «IQ-48»
Ігар ВАРШАКЕВІЧ, лідэр гурта «Крама»
Алег ХАМЕНКА і гурт «Палац»
Святлана БЕНЬ, лідэр гурта «Серебряная Свадьба»
Андрус ТАКІНДАНГ і гурт «Resha»
Ганна ХІТРЫК і гурт «Дети Детей»
Зміцер БАСІК, лідэр гурта «VICIOUS CRUSADE»
Зміцер САСНОЎСКІ, лідэр гурта «Стары Ольса»

Выжывем?

Урад настойліва не знаходзіць магчымасці для павышэння пенсій

Рашэнне аб павышэнні пенсій сёлета будзе прымацца з улікам магчымасцяў эканоміі. Пра гэта заявіла намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Валентына Каралёва.

Паводле яе слоў, сёлета перагледзіліся толькі пенсійныя выплаты, якія разлічваюцца з прымяненнем бюджэту пражытачнага мінімуму ў сувязі са змяненнем яго велічыні. Гэта мінімальныя і сацыяльныя пенсіі, а таксама павышэнні пенсій і надбаўкі да іх. Як вынік, нягледзячы на дэвальвацыю рубля, рост цэн і так далей, у студзені-верасні сярэднемесячны памер пенсій па ўзросце павялічыўся толькі на 9,5% і склаў 409,1 тыс. рублёў. Сярэднемесячны памер

мінімальнай пенсіі па ўзросце павялічыўся на 11,9% і склаў 232,3 тыс. рублёў. Пры гэтым розныя памер пенсій па ўзросце знізіўся на 3,9%. Прагнозы паказчыкі не выконваюцца, канстатавала Каралёва.

Для шведаў мы нарэшце сталі беларусамі

Шведская акадэмія пасля зваротаў грамадскасці краіны і ініцыятыўнай групы «За Belarus» прыняла рашэнне замяніць афіцыйную шведскую назву беларускага народа з vitrysar на belarusier.

Як паведаміў БелаПАН шведскі пісьменнік беларускага паходжання Дамітрый Плякс, Акадэмічны слоўнік шведскай мовы, які складаецца і выдаецца акадэміяй, не ўтрымлівае афіцыйных геаграфічных назваў, але ўтрымлівае назвы народаў.

Плякс тлумачыць: слоўнік акадэміі — аталон словаўжывання, і паколькі новая назва беларуса — belarusier — паходзіць з назвы краіны — Belarus, павінна быць прынята рашэнне аб змене афіцыйнай назвы самой краіны.

Як мы раней паведамылі, беларусы, якія жывуць у Швецыі, некалькі гадоў дамагаліся змены афіцыйнай шведскай назвы Беларусі ў Vitryssland на Belarus. У іх адозве зазначалася, што перапрацавана назва Беларусі — Vitryssland — даслоўна перакладаецца як «Белая Расія». Гэта, на іх думку, прынямае суверэнітэт Беларусі і шляхам неабгрунтаванай спасылкі на Расію.

Апрача таго, з-за такой назвы шведскія пастаянна блытаюць беларусаў з рускімі.

Актывісты кампаніі звяртаюць увагу на тое, што ўпершыню пытанне аб змяненні афіцыйнай назвы Беларусі з Vitryssland на Belarus узнімаўся шведскім дэпутатам Урбанам Алінам у 1996 годзе. Шведскі моўны камітэт тады не падтрымаў гэтую прапанову, палічыўшы яе неабгрунтаванай.

Абхазскі народ пачае

Пытанне аб прызнанні незалежнасці Абхазіі і Паўднёвай Асеціі можа быць вынесена на разгляд Палаты прадстаўнікоў у працягу трэцяй сесіі.

Пра гэта ў інтэрв'ю БелаПАН паведаміў старшыня парламскай камісіі па міжнародных справах і сувязях з СНД Сяргей Маскевіч.

Маскевіч таксама адзначыў, што ў дэпутатаў «няма сфарміраванага падыходу, як разгадваць на пытанне аб прызнанні Абхазіі і Паўднёвай Асеціі: станоўча, адмоўна або адкладчы на больш позні тэрмін». Але, напэўна, мала хто сумняваецца, што не дэпутаты вырашаюць, прызнае Беларусь Абхазію і Паўднёвую Асецію як незалежныя дзяржавы, ці не. Захад настойліва, але і пльонілі ў душу з-за таго, што Расія «выказвае пажаданне» — «уважыць» абхазскі і асецінскія народы. А нам хоць па-размывайся...

— растлумачыў Маскевіч.

Маскевіч таксама адзначыў, што ў дэпутатаў «няма сфарміраванага падыходу, як разгадваць на пытанне аб прызнанні Абхазіі і Паўднёвай Асеціі: станоўча, адмоўна або адкладчы на больш позні тэрмін». Але, напэўна, мала хто сумняваецца, што не дэпутаты вырашаюць, прызнае Беларусь Абхазію і Паўднёвую Асецію як незалежныя дзяржавы, ці не. Захад настойліва, але і пльонілі ў душу з-за таго, што Расія «выказвае пажаданне» — «уважыць» абхазскі і асецінскія народы. А нам хоць па-размывайся...

Праз пяць год мы будзем 100-працэнтна аплатаваць паслугі ЖКХ

Спецыялісты прагназуюць, што ўжо ў 2015 годзе беларусам прыйдзеца самім разлічвацца за паслугі ЖКХ. Сёння, як вядома, мы аплатаваем толькі 1/3 ад рэальнага кошту камунальных паслуг, астатнія 2/3 — дзяржава. На датацыю насельніцтва па аплатаваць камунальных паслуг толькі ў гэтым годзе плануецца выдзяліць 1,7 трлн рублёў.

— К 2015 году мяркуюцца, што насельніцтва цалкам будзе аплатаваць кошты камунальных паслуг і гэтыя 1,7 трлн прыйдзеца раскінуць на беларускія семі, што пражываюць у шматпавярховых дамах і карыстаюцца цэнтралізаванай сістэмай цэпа і водазабеспячэння, — заявіў загадчык сектара фінансаў Навукова-даследчага інстытута Мінеканомікі **Канстанцін Каламіец**. — Гэтая сума да таго часу можа быць і значна большай, таму што існуюць прагнозы, што Расія ў разліках з Беларуссю за энерганееўрапейскія кошты.

Па словах Канстанціна Каламіяца, каб не апынуцца ў сітуацыі, калі для большасці беларускіх сямей разлікі за жыллёва-камунальныя паслугі стануць непадымальнай ношай, дзяржава, бизнес і насельніцтва ўжо сёння павінны разам уключыцца ў праект па забеспячэнні жыллёвага сектара энергазберагальнымі тэхналогіямі і аўтаматычным абсталяваннем. Такі падыход дазволіць паменшыць энергасатраты нашых будынкаў і, адпаведна, сумы ў жыроек.

— Каб перавесці жылы фонд Беларусі пад стандарты Еўрасаюза ў сферы энергаэфектыўнасці, неабходна не менш за 10 млрд долараў, — падкрэсліў Канстанцін Каламіец. — А таксама неабходна прыняць закон аб прыватным дзяржаўным інвеставанні, каб адносны паміж бізнесам і дзяржавай былі максімальна прызямлены і зразумелы, у прыватнасці, у сферы энергазберажэння.

МЕРКАВАННЕ «Насельніцтва, а не дзяржава, і сёння аплатавае камунальныя паслугі»

— Пытанне аплаты камунальных паслуг, па сутнасці, пастаўлена некарэктна, — лічыць эканаміст **Леанід Злотнік**. — Народ і сёння плаціць за цяпло, святло і вадку, якімі карыстаецца. Народ стварае прадукт, а дзяржава яго перапрацакоўвае. І сёння 50 працэнтаў ВУП дзяржава забірае сабе, а магла б браць 40 і астатнюю срэдкі аддаваць насельніцтву. Тады б беларусы атрымлівалі большую заробкі і самі б аплатавалі камунальныя тарыфы.

— Тое, што тычыцца праграмы мадэрнізацыі нашых шматпавярховых з улікам энергазберагальных тэхналогій, то гэта можна толькі вітаць. Бо сапраўды, нам засталася ў спадчыну саветскай жыллёва-камунальнай гаспадарка, якая вельмі затраціла і не дазваляе нават пры жадачнай лавекі ў сваёй асабістай кватэ-

ры эканоміць расход энергіі на ацяпленне і г.д. Але, на мой погляд, у сённяшніх умовах рэалізацыя такой праграмы, як мадэрнізацыя жыллёвага сектара, нерэальна. Мы спазніліся з гэтым вельмі важным праектам. Апошнія гады калі жыла краіна? Упрыгожвала фасады дамоў, фасады краіны, а ўнутры нічога не мянялася, не рэфармавалася і не мадэрнізавалася. Сёння ў Беларусі назіраецца адміністрацыйнае перапрысці галін эканомікі, мы загрэлі ў даўгах. Штогдо запавынаўся дзяржава складае некалькі мільярдў долараў. У 2011 годзе Беларусь павінна будзе вярнуць доўгатэрміновыя крэдыты МВФ і Расіі. І ў такіх умовах знайсці грошы на энергазберагальныя тэхналогіі будзе вельмі складана...

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

Кожны дзень Беларусь пазычае амаль 14 мільёнаў долараў! Жях!

Урад заганяе беларусаў у даўгі. Не знайшоўшы іншага спосабу ратаваць эканоміку ў перыяд крызісу, улада проста пачала пазычаць грошы.

Па выніках працы ў першым паўгоддзі сукупны знешні доўг Беларусі склаў 17,6 мільярдаў долараў. Толькі ў першым паўгоддзі Беларусь пазычыла 2 мільярды 472 мільёны долараў.

Альбо, калі пералічыць, у першым паўгоддзі кожны дзень беларускі ўрад пазычае амаль 14 мільёнаў долараў. Вось дык работнікі!

ГУЧНАЯ СПРАВА

Яўген Шыгалаў памілаваны

Разам з вядомым бізнесменам, старшынёй Савета дырэктараў, памілаваны яшчэ некалькі фігурантаў агонай крымінальнай справы, а таксама шэраг іншых асоб, прозвішчы якіх чамусьці не разгалошваюцца.

Нягледзячы на прэзідэнцкую ласку, Шыгалаву не ўдаца пазбегнуць грашовых выплат і яму даведзецца поўнацю кампенсаванне нанесенага ўрон, інакш матэрыялы крымінальнай справы будуць перададзены ў суд.

Як раней паведамылі «Народная Воля», у залік Шыгалаву пойдзе і будаўніцтва спартыўна-га комплексу ў Чыжоўцы.

Нагадаем, што **Яўген Шыгалаў** быў затрыманы 5 красавіка 2008 года, арыштаваны — 7 красавіка. 15 красавіка яму было прад'яўлена абвінавачанне ў злоўжыванні службовымі паўнамоцтвамі, якія пацягнулі прычыненне ўражкі наступстваў у выглядзе шкоды эканамічнаму асяроддзю. Яшчэ да арышту Шыгалаў двойчы перанёс інфаркт міякарда, аперацыю на сэрцы, якую выканалі лонданскія медыкі. У СІЗА ў Шыгалава здарыўся трэці інфаркт. 26 чэрвеня ён быў вызвалены з-

Прызначана дата слухання па справе Карунаса

Пра гэта «Народнай Воляй» паведамілі ў судзе Цэнтральнага раёна Мінска.

Слуханне па крымінальнай справе ў дачыненні да былога намесніка старшыні Ліберальна-дэмакратычнай партыі Беларусі, дэпутата Мінскага гарсавета **Уладзіміра Карунаса** распачнецца 6 кастрычніка ў 14.00 гадзін.

Справу будзе разглядаць суддзя **Наталія Вайцяховіч**.

Слуханне пройдзе ў адкрытым рэжыме. Праўда, як звярнулі ўвагу ў судзе, на суд Карунаса зможа прыйсці любы жадаючы, калі бліжэйшым часам ніхто не будзе праціць, каб суд зрабілі закрытым.

Нагадаем, што крымінальная справа ў адносінах да Карунаса была ўзбуджана 6 ліпеня, 9 ліпеня ён быў затрыманы. Карунаса абвінавачваюць у падбухторванні да дачы забару і завалоданні грашовымі сродкамі малярскага шляхам.

Марына КОКТЫШ. **Валерыя ЕСІНА.**

КАНФЛІКТ

Бацькі Севярынца патрабуюць абвясненні ад БТ

Танцяна і Кастусь Севярынцы напісалі заяву на імя кіраўнікі Белдзяржтэлеадыямніі з нагоды паклёпу ў праграме «Панарама», паказанай 27 верасня.

Бацькі палітыка абураны тым, у якім святле была паказана дзейнасць іхнага сына Паўла Севярынца, стваральніка Партыі БХД. Яны пішуць, што ў праграме «недвуясенноўна праводзіцца паралель паміж дзейнасцю нашага сына і сумнавядомага Адоля Гіллера. Акрамя агіды і абурэння такая папідыя нічога іншага выклікае не можа ў любяча нармальнага чалавека. Бо паставіць на адну дошку аўтара чалавекалюбівай кнігі «Любімо Беларусь!» і сачыніцеля чалавекананавісціцай «Майн кампф» зольны толькі апошні нягоднік са зламсна-правакатарскімі намерамі».

Бацькі палітыка лічаць сюжэт, паказаны па БТ, «абразай гонару і годнасці нашай сямі і ўсяго нашага роду», у якім ёсць і ветэраны апошняй вайны: «Якраз у той час, калі аўтары згадаць зборам уяўнага кампрамату» на Паўла і прыцягвалі за вушы ў сваё фальшыўку беснаватата фюрэра, Павел, як сапраўдны хрысціян, даглядаў у вёсачцы на Гомельшчыне свайго нямолага дзядулю-ветэрана, які ўжо не ўстае з ложка. Ці трэба яшчэ

больш яркавья прыклады і доказы? Стваральнікі сюжэта Крывашэў, Гаркуша, Кураш не толькі зняважылі палітыка Паўла Севярынца, але і пльонілі ў душу ветэрану вайны з гітлераўцамі Паўлу Севярынецу».

Танцяна і Кастусь Севярынцы патрабуюць «абвергнуць паклёп і прынесці прабачэнні і луп і нам, яго бацькам, і ўсім нашай радні, якая таксама абурана безадказнымі выказваннямі і тэндэнтнымі кадрамі на Першым нацыянальным у адносінах да нашага сына».

ПРЯМАЯ ЛІНІЯ

Как заштититься от гриппа?

По прогнозам специалистов, эпидемия гриппа в Беларуси начнется раньше, чем обычно. Самое время подумать о том, как защититься от этой инфекции.

- Чем опасен грипп?
- Чем «свиной» грипп отличается от обычного?
- Какой штамм гриппа ожидается в 2009/2010 гг.?
- Стоит ли прививаться от гриппа и какой вакциной?

На эти и многие другие вопросы отвечает заведующая терапевтическим отделением медицинского центра «ЛОДЭ», врач 1-й категории **Зоя Дмитриевна ЩЕБЛАНОВА**.

Звоните **6 октября с 15.00 до 16.00 по телефону 328-68-41**.

Присылайте свои вопросы заранее по электронной почте lv@promedia.by с пометкой «Прямая линия».

ЛАБИРИНТ

Справка больше чем жизнь

Уважаемая "Народная Воля"! С 4 марта 2005 года, больше 4-х лет, я стоял в очереди на получение льготной санаторной путевки за 20 процентов стоимости. И вот мне позвонили, чтобы я эту путевку забрал. Но для этого нужна медицинская справка из поликлиники.

Сначала я обратился в свою поликлинику №4, к участковому врачу С.Василеенку, затем к заведующей терапевтическим отделением С.Петраченко, а потом и к заведующему всей поликлиникой Л.Гатову. Но никто из этих должностных лиц справку мне не выдал, сославшись на постановление Министерства здравоохранения №38 от 31 мая 2006 года. Получается, что по этому постановлению мне с моей хворобой лечиться в санатории нельзя (гипертония 3-й степени, риск 4).

Я все-таки решил добиться выдачи справки. Обидно 4 года ждать путевки и сплотиться о каком-то постановлении. В общем, написал я прямо в Минздрав. Минздрав переслал мою просьбу в областное управление здравоохранения. Оттуда мне ответили, что справку выдать не могут, и опять сослались на упомянутое постановление №38. Предложили, правда, пройти курс лечения в дневном стационаре поликлиники или в Центральной больнице г.Борисова. Но по своему нынешнему состоянию здоровья я в таком лечении не нуждаюсь, а таблетки от давления пью и дома.

В общем, обратился я к главе государства, чтоб он помог мне попасть в санаторий. Обращение, конечно, к нему не попало. Попало к начальнику управления по работе с обращениями граждан С.Буко. В телефонном разговоре со мной она спросила, зачем мне нужен санаторий, и посоветовала: лучше, мол, походите с бабушками на лавочке возле подъезда. А обращение направила снова в облздрав. Тогда я написал главе Администрации президента В.Макею, надеясь, что уж к нему письмо попадет. Увы! Оно снова попало к С.Буко...

ОТ РЕДАКЦИИ

Не нам, конечно, судить, можно ли Виктору Васильевичу Логинову ехать в санаторий. Но из переписки с чиновниками от медицины, которую наш читатель приложил к письму в редакцию, можно сделать вывод, что едва ли здоровье пенсионера волнует их в первую очередь. Очень похоже на то, что все предложения — дневной стационар, больница, профилакторий — последовали только после того, как тяжело больной человек стал обращаться в различные инстанции. И еще: почему конкретное состояние здоровья конкретного человека определяется, как пишет начальник Минского облздрави И.Липницкий, "согласно нормативным документам Министерства..."? Оно, конечно, может выдавать рекомендации, но лечиться по постановлению как-то не хочется. А то ведь получается, что лечат нас не столько врачи, сколько чиновники.

2 июня со мной беседовала заместитель главного врача Борисовской больницы Татьяна Евгеньевна Хрол. Просмотрев мою амбулаторную карту, она сказала, что я сильно болен, и в санаторий мне нельзя, а вот в профилакторий можно. Тогда я сказал, что если так сильно болен, дайте мне группу инвалидности. Нет, ответила Татьяна Евгеньевна, группа мне не положена, только профилакторий. Конечно, в профилакторий тоже лечат, но за деньги. У пенсионера, конечно, их пруд пруди. И зачем ему льготная путевка?

Вы, наверное, думаете, что вот, мол, какой упрямый человек, врачи хотят как лучше, а он упирается, все пишет и пишет.

Не знаю, чего хотят врачи, но и в 2007 году, и в 2008-м я покупал путевки в санаторий "Березина" в Борисове за полную стоимость, и та же поликлиника №4 выдала мне медицинские справки без проблем, несмотря на постановление Минздрава. Так что изменилось в этом году? Показания моего здоровья не изменились, а вот после санатория я чувствовал себя намного лучше...

Дорогая редакция! Во всех своих обращениях я писал, что являюсь семьей погибшего воина. Мой отец воевал с первых дней войны 1941 года и погиб 5 марта 1945 года (копия извещения о его гибели прилагаю). Но госуслугами не дало мне за это

никаких льгот. И вот даже льготную путевку не могу получить. В 1974 году моя мать ездила в Москву на прием к Л.И.Брежневу, и его референт решил все ее вопросы как семью погибшего воина. А сейчас я убедился, что в медицинских организациях и Администрации президента много бюрократов. Своими бюрократическими действиями они загоняют меня в оппозицию.

Надеюсь, что прочтает мое письмо в "Народной Воле", высокая власть мне поможет.

Виктор ЛОГИНОВ, пенсионер, житель г. Борисова Минской области.

ПРЕДЛАГАЮ!

Драники — на конкурс

Уважаемая редакция! Существуют различные национальные конкурсы по подаю (или выпиванию) чего-либо. Например, в Чехии недавно был конкурс по подаю клецок — их национального продукта.

Почему бы в Беларуси не организовать такой конкурс? А за основу взять драники.

С уважением — В.ЛЯХОВСКИЙ. г. Полоцк.

НАШ КОММЕНТАРИЙ

Как раз недавно, 13 сентября, под Полоцком прошел конкурс по подаю клецок. Но мы не считаем предложение нашего читателя заповедным. На очереди драники — тоже национальный продукт.

ПОЛНЫЙ АБЗАЦ

Не нужно нам шоу чужое

В Польше разбился СУ-27. Что делал там белорусский самолет? Во Франции он тоже разбился самолет на шоу, но французский. Это ведь их производство, они его и рекламируют. Ну а мы каким боком? Хвалимся, что не такие уж бедные, можем в России и самолет за несколько миллиардов купить, чтобы шоу в Польше делать? И еще. Очень жалко летчиков, но за чей счет будут оплачены убытки? Стоимость самого самолета, помощь семьям погибших, возможные претензии польской стороны. Я считаю, что ни в коем случае не должны расщепляться за это налогоплательщики и пенсионеры, с которых уже и брать нечего. Пусть платят те, кто послал "на наш" самолет на чужое шоу. И чтобы Генеральная прокуратура нашла их и назвала имена всему народу.

Владислав ВАЛЬЧЕВСКИЙ, пенсионер.

Минск.

ПОГЛЯД

Недарэчны крытэры

Паважаны Ёсіф Паўлавіч і сучасныя дэмакраты!

Хачу праз газету звярнуцца да лідэраў апазіцыйных партый. Жаданне гэта выклікана расэннем Палітсавета АДС аб крытэрыях для вылучэння кандыдата на пасаду прэзідэнта на бліжэйшых выбарах. Канкрэтней — паграбаванне валодаць "дзюма дзяржаўнымі мовамі" (беларускай і рускай). Вос гэта пытанне больш за ўсё мяне непакое.

Нагадаю, з якімі грубымі парушэннямі Канстытуцыі і законаў "Аб мовах у Рэспубліцы Беларусь", "Аб рэферэндуме" праводзіў майскі рэферэндум 1995 года, у выніку якога рускай мове быў надданы статус дзяржаўнай. Дзёным на той момант заканадаўства моўнае пытанне наогул забаранялася выносіць на рэферэндум. Аб гэтым былі дадзены заключэнні камісій тагачаснага Вярхоўнага Савета, Міністэрства юстыцыі, Канстытуцыйнага суда... Дык чама кіраўнікі апазіцыйнага блоку вынікі таго рэферэндуму? Да таго ж, заўважце, каб стаць кандыдатам у прэзідэнты, трэба толькі валодаць беларускай мовай. Атрымаўшы, што

ўжываць яе штодзённа і ствараць умовы для яе захавання і развіцця не абавязкова. Прабачце, даражнік! Але ў нас ужэ ёсць такі прэзідэнт, у выніку якога мы ўжо амаль згубілі родную мову. Навошта ж у другі раз наступаць на тыя ж граблі?!

Паважаныя "рускомоўныя" прэтэндэнты на высокую пасаду! На мой погляд адным з галоўных абавязкаў кіраўніка рэспублікі з'яўляецца развіццё нацыянальнай мовы, культуры, што ў сваю чаргу неабходна для абароны незалежнасці. Ці здолеюць вы забяспечыць гэта ў выпадку прыходу да ўлады? Я шчыра сумняваюся. Вось, напрыклад, грамадзянская ініцыятыва "Інстытут нацыянальнай памяці" звярнулася да А.Лукашкіна, кіраўніка парламента і ўрада з Лістам аб захаванні, адраджэнні і развіцці беларускай мовы. Нешта я не заўважыў у вашых прэзідэнтскіх некалькіх сотнях іншых. Хіба толькі "Народная Воля" яшчэ не надрукавала ўсіх... Тады прабачце. Але, мяркую, у любым выпадку вы павінны былі ў першую чаргу падтрымаць гэты зварот. Ці ўзяць гісторыю з беларускамоўным ліцеям імя Якуба Кола-

са. Вялікай актыўнасці і прычынаў павасці ў абароне гэтай нацыянальнай каштоўнасці з вашага боку не заўважана. Можна прывесці і другія прыклады.

На жаль, вы больш займаецеся нейкімі не заўсёды зразумелымі разборкамі паміж сабой. У вашых памкненнях не бачна нацыянальнай ідэі, якая аб'яднала б і павяла людзей. Вось калі б вы і сябры вашых партый пачалі штодня размаўляць па-беларуску, то ўжо адно гэта было б вялікім і карысным унёскам у справу адраджэння і захавання беларускай мовы і культуры. Гэта можна і трэба было ўжо зраза, не чакаючы выбараў і магчымага прыходу да ўлады.

Можа, у чытаную ёсць іншыя меркаванні. Але я лічу, што гаданцы крытэрыі пры вылучэнні кандыдатаў у прэзідэнты і некарэктны, і недарэчны ў краіне пад назвай Рэспубліка Беларусь. Яго, на мой погляд, трэба змяніць на "валоданне і штодзённае карыстанне беларускай мовай".

Антон РАМАНЧУК, пенсіянер. Мінск.

ПАМ'ЯТЬ

Правда без купюр

Уважаемая редакция "Народной Воли"!

Поздравьте деда преклонного возраста, пенсионера со стажем — я стал вашим постоянным подписчиком! Раньше вашу газету мне носили друзья, так сказать, нелегально, зная мою слабость к происходившим в нашей жизни событиям. Но вот по совету своего соседа, вашего давнего автора, журналиста М.Жукова оформил подписку и теперь читаю "Народную Волю" постоянно. Кстати, вижу ее в сумке почтальона все чаще. Спасибо!

Спасибо за то, что вы затрагиваете тему, которая замалчивалась долгие годы. Вы нашли в себе силы и мужество говорить со страниц газеты о судьбе еврейского народа, девять веков жившего бок о бок с белорусами и поляками... Вы впервые затронули вопрос о тех, кто покинул Беларусь давно и не так давно. Многим из них хлеба и к хлебу здесь хватало. Но... Но что было надо живому человеку. Тем более что век наш на этом свете не так уж долог.

Простите старика, но врезалась в мою память фраза, сказанная однажды нашим "всенародно избранным". А сказал он, почти дословно, что не знает ни одного случая предательства со стороны белорусов во время войны. Конечно, откуда знать это человеку, родившемуся через 10 лет после войны. Но глава государства обязан знать всю правду, без купюр. Чтобы хотели знать и знали эту правду и подрастающие поколения. А она такова, что для окончательного решения "еврейского вопроса" немцы повсюду использовали местных коллаборационистов. И в странах Балтии, и в Беларуси, и особенно в Украине. Рядом с Барановичами, например, был лагерь смерти Колдычево. Так там на 20 тысяч заключенных был всего один немец, остальные — свои "герои". Почему те белорусы, кто спасал или пытался спасти нещастных, больше, чем немец, боялись своих же соседей? Тем более нужна эта правда без купюр. Иначе по-

двиг белорусских "праведников" мира", тех, кто, рискуя своей жизнью и жизнью своей семьи, спасал евреев от верной гибели, предстанет перед лицом истории и послевоенных поколений не таким значительным, каким был на самом деле.

В свое время я писал об этом, но мне говорили: "не для печати". Сегодня, чудом уцелевшие и спасенные, уже глубокие старики и старухи, приезжают из-за рубежа, целуют землю своих предков, стены школ, где они когда-то учились. Посмотрите в их глаза, и вы увидите в них ту самую правду без купюр, без которой мы не сможем достойно перевернуть черную страницу истории.

Простите за почерк, глаза уже не очень видят, и ручка уже не слушается в руке.

С уважением — Михаил Сапожков, ваш читатель.

г.Барановичи.

СТРАНИЦЫ ИСТОРИИ

Именем революции

Лучшие годы людей старшего поколения прошли в советское время. Теперь его оценивают по-разному. Но материально, конечно, жили не богато. И не в последнюю очередь потому, что СССР поддерживал революционные режимы в Латинской Америке, Юго-Восточной Азии, Африке... Денег на это не жалели, хотя полного расчета за такое усердие не будет уже никогда.

Одной из таких стран была Куба. Фиделя Кастро принимали у нас как сияющее солнце всей Центральной и Латинской Америки...

Однажды мне пришлось жить в санатории в одном номере с бывшим командиром корабля, который ходил к портам этой страны. Вот один из его рассказов.

— Пришвартовались ночью. Груз был срочный, разгрузить надо было быстро, до назначенного через неделю часа отплытия. Но не тут-то было. Грузчики, в основном негры, буквально тянули волынку. Вынесут несколько ящиков и часами сидят у пирса, пью пиво. Смотрю, неделя кончается, а корабль разгружен только наполовину. И тут один парнишка, тоже грузчик, видя мою нервозность, подошел ко мне и сказал: "Капитан, вот вам номер телефона. Позвоните Фиделю, разгрузим через четыре часа...". Я поблагодарил кубинца и пошел к телефонной будке. Набрал номер. К моему удивлению, у телефона оказался сам Кастро. Я обрисовал ситуацию. Не прошло и 30 минут, как подкатил новенький "газик". Из него вышел руководитель Кубы. Тепло со мной поздоровался. Помолчал несколько минут, потом потянул руку за спину, вытащил из кобуры пистолет и застрелил трех негров-грузчиков. Мне стало не по себе. В конце концов корабль был бы как-нибудь разгружен. А тут я оказался причастен к смерти тех ребят. А Фидель, несколько смущенный своим поступком, взял меня за плечо:

"Иначе нельзя. Ибо революция погибнет". Попрошася со мной, сел в "газик" и уехал. Но больше всего меня удивило то, что молодой кубинец, который посоветовал позвонить Кастро, воспринял все происшедшее как должное: "Фидель — поток свежего воздуха для нашего народа. С ним у нас есть будущее для лучшей жизни". Прошло много лет, я уже ушел с капитанского мостика. Но случай тот не уходит из моей памяти. С одной стороны — юноша с горячим взором, олицетворение новой Кубы. С другой — смерть невинных ребят, которая показалась мне трагедией всей страны...

Около 50 лет стоял Фидель Кастро у руля Кубы. Говорят, много хорошего сделал для своего народа, хотя и сегодня этот народ остается одним из самых нищих в Америке. Но вот вопрос: а что он сделал бы для своего народа, если бы, победив диктатора Батисту, сам не стал диктатором?

Как-то я прочитал в прессе вопрос, который задал Фиделю один из корреспондентов: "Вы победили эксплуататоров, но сами живете в одном из их дворцов". Ответ не заставил себя ждать: "Да, но это дворец с видом на кладбище..."

Евгений АБРАМОВИЧ, житель д.Вавуличи Дрогичинского района.

С НАТУРЫ

«Захватчик» поневоле

Здравствуйте, уважаемые читатели газеты "Народная Воля"!

Меня заинтересовала исповедь вашего читателя Тимофея Ивановича Попруги, опубликованная в номере за 11—14 сентября под названием "Давай шуруй из моей хаты!". Мы — ровесники с Тимофеем Ивановичем, я моложе его всего на один год. Сейчас людей нашего возраста справедливо называют детьми войны. Однако в нашей державе уважают нас только на словах. Причем таких душевных, что хоть бери и прикладывай их к большому сердцу. На деле же...

В общем, я хочу через вашу газету подбодрить Тимофея Ивановича, чтобы он сильно не расстраивался, потому что в беде своей не одинок.

Получил я летом заказное письмо из налоговой инспекции по Оршанскому району и прочитал, что должен прибыть в эту инспекцию в течение пяти дней, а то приведут меня туда "принудительно". Я, конечно, не стал дожидаться доставки, привил в срок и спросил, как обязан. Оказалось, что инспекция есть какие-то бумаги о том, что я якобы произвел "самовольный захват" земли, принадлежащей Устьянскому сельсовету. Я объяснил инспектору, что такого коварного поступка не совершал, она со мной согласилась, взяла письменное объяснение и отсутствовала с миром. Заодно я поинтересовался, каким образом меня доставят в инспекцию, если случится забыли или опоздали. Дама объяснила мне, что по ее звонку это делает участковый милиционер. Вот те на! А я-то думал, что принудительно у нас доставляют только в суд. Ну, еще в сумасшедший дом...

Как бы там ни было, но через некоторое время вновь получаю депешу из налоговой инспекции. И с удивлением, а по-

том и с расстройством узнаю, что главным государственным налоговым инспектором Л.П.Кулаковской проведена "...проверка правильности исчисления земельного налога физическим лицом", в результате чего установлено, что "решением №5 от 29.01.2009 г. Устьянского сельского исполнительного комитета "О расторжении договоров аренды" был расторгнут договор аренды и изъят земельный участок, предоставленный решением от 23.02.2006 г. ...Согласно решению №5 от 29.01.2009 г., изъятый земельный участок был передан в земли запаса Устьянского сельского совета...". Далее инспектор сообщает, что этот участок мною был занят самовольно и за это "самовольство" я должен уплатить штраф в десятикратном размере - 57.400 рублей. А если не уплатю, то вызут через суд.

Вы, наверно, думаете, что "захваченная" земля простира-

ется до горизонта, и я выращиваю на ней конюпло с маком... Увы, речь идет о пяти тысячах гектара (0,005 га) моего личного огорода, на которых стоит собственноручно построенный из досок гараж, окрашенный в голубой цвет...

Я понимал, что все эти "решения" незаконны, и платить штраф не спешил. Однако вскоре получил из Оршанского суда "Определение о судебном приказе", которым суд обязывал меня заплатить штраф или в десятидневный срок направить ему свое возражение. Направил. На приеме судья заверила, что отменить упомянутое "Определение"...

Как видите, Тимофей Иванович, Вас пригласили в суд, а мне пришлось ехать без приглашения, чтобы доказать свою невиновность. Таких горемык, между прочим, в нашей деревне набралось, говорят, больше семи десятков. И что удивительно, мно-

гие покорно согласились быть "виновными" и уплатили штрафы. Но есть и такие, кто не захотел быть ни "захватчиком", ни заложником, и сейчас доказывает в суде необоснованность претензий сельсовета и налоговиков.

Вот и ответ на вечный вопрос "что делать?": самим защищать свои права каждому в отдельности и всем вместе, иначе съедят с потрохами. Это трудно, но никто за нас это не сделает.

Хорошо, что наши письма печатает "Народная Воля", но одна газета всех неспасет. Хотя благодарит ее за то, что она есть и помогает, надо.

С уважением —

Владислав ПРУДИКОВ. д.Устье Оршанского района.

ДАСЛОЎНА

Пенсіянеры, аказваецца, занадта маладыя

"Калі мы хочам мець высокую пенсію да старасці, то, напэўна, старасць не павіна пачынацца ў 55 гадоў", — заявіла намесніца міністра працы і сацыяльнай абароны Валіяціна Каралёва на прэс-канферэнцыі ў Мінску, адказваючы на пытанне аб тым, ці плануецца ў Беларусі павышаць пенсіёны ўзрост.

Паводле слоў намесніцы міністра, такі нізкі пенсійны ўзрост, як у Беларусі, існуе толькі яшчэ ў чатырох краінах. Між іншым рэспубліка, як і ўвесь свет, схільная да тэндэнцыі староння насельніцтва, адзначыла Каралёва. Колькасць асоб, якім больш за

65 гадоў, павядаміла яна, перавышае ў краіне 1,4 млн чалавек і складае 14,6% усяго насельніцтва. Пры гэтым, паводле класіфікацыі ААН, да краін са старым насельніцтвам адносяцца дзяржавы, дзе гэты паказчык перавышае 7%.

Паводле звестак міністэрства, на 1 ліпеня ў Беларусі пражывала больш як 2,5 млн пенсіянераў. У іх ліку — 156 тыс. адзіночкі, 586 тыс. тых, хто жыве адзін, 47,2 тыс. ветэраны Вялікай Айчыннай вайны; 634 чалавекі дасягнулі 100 гадоў, узрост 14-ці перавысіў 110 гадоў.

БелаПАН.

АБМЯРКУЕМ?

«Імем Беларусі» магла б стаць Святая Еўфрасіння Полацкая, лічыць патрыярх Кірыл. А як лічыце вы?

Патрыярх Маскоўскі і ўсяе Русі Кірыл лічыць, што, калі б у Беларусі праходзіў конкурс па выбары найвышэйшай культуры, дзёчаня ў нацыянальнай гісторыі, аналагічны таму, які прайшоў у Расіі, то "Імем Беларусі" магла б стаць Святая Прападобная Еўфрасіння Полацкая. Такое меркаванне кіраўнік Рускай праваслаўнай царквы выказваў у апошні дзень свайго візіту ў Беларусь падчас сустрэчы з моладдзю ў Віцебску.

Патрыярх адначасна, што такая асоба, як Аляксандр Невскі і Яраслаў Мудры, названыя падчас галасавання ў праекце "Імя Расіі", без сумнення, вельмі значныя, але разам з тым "у Беларусі ёсць свае слаўныя героі".

Паводле яго меркавання, "героі краіны не можа быць прагматычны палітык і суровы дзеяч, тыран, які гэта было ў выпадку з Іванам Грозным ці Пятром I". "Слаўнае мудрасці служэня, накіраванага на дабро Айчыны, з высокім узроўнем духоўнага жыцця, са святасцю — гэта тое, што робіць вобраз людзей бессмяротным, пераўтварае чалавека ў легендарна" — патлумачыў прадстаяцель Рускай праваслаўнай царквы.

Хто можа стаць "Імем Беларусі"? Як лічыце вы?

Пётра САДОЎСКИ

Мой шыбалеет

(Працяг.
Пачатак у №№141—152.)

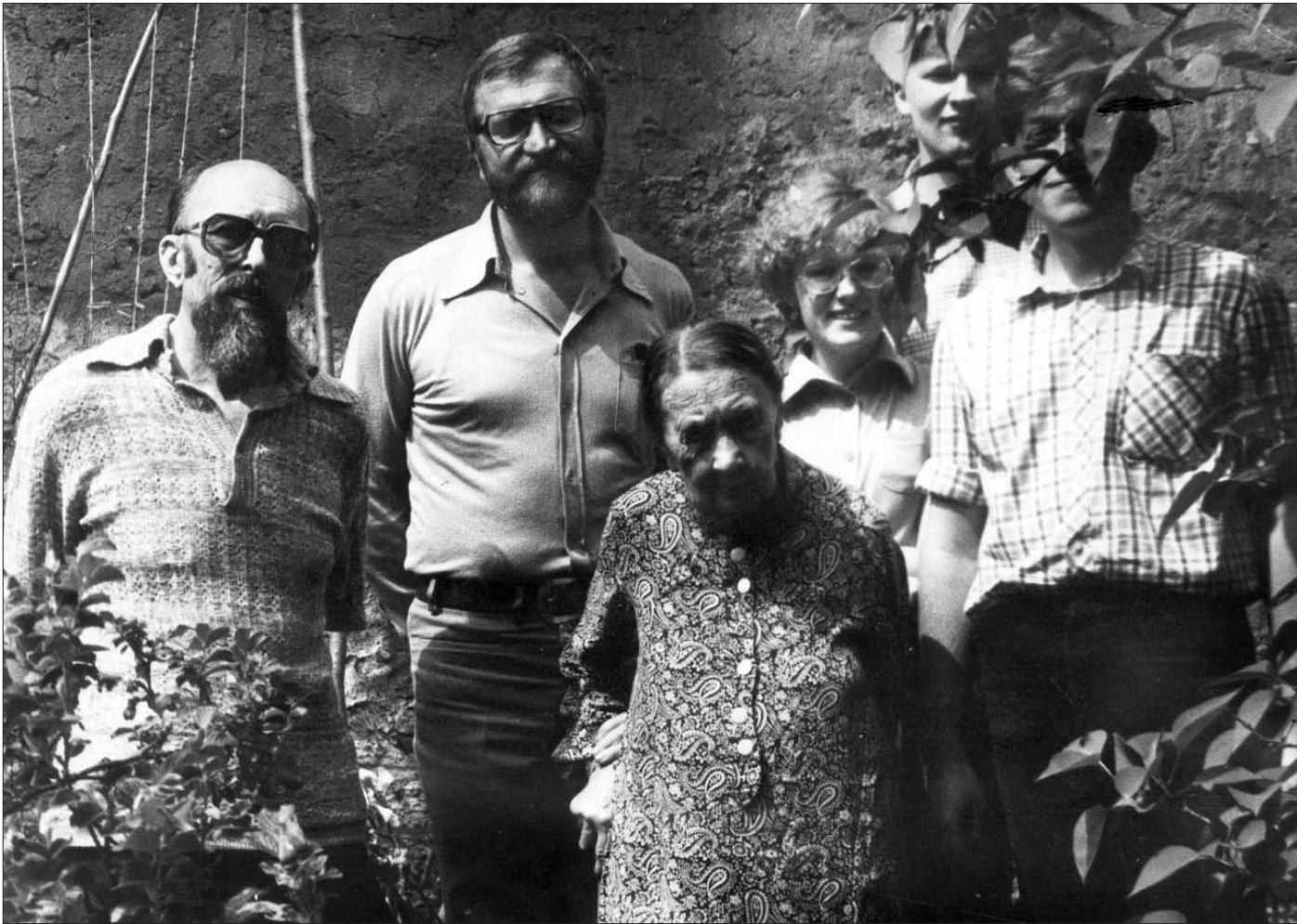
Як я «ўладкаваў» валютчыка ў ін'яз

Прыблізна праз год нячысык зноў падрыктаваў мне чарговую пастку, выкарыстаўшы амаль маю зброю. Жывучы на 105 рублёў, якія атрымліваў малады выкладчык, было цяжка жыць. Кілаграм доктарскай кілабасы каштаваў 2,20 руб., чаравікі — 30 руб. Таму ўсе шукалі які-небудзь дадатковы заробак. Афіцыйна выкладчыкам не раілі займацца рэпетиторствам з тымі, хто збіраўся паступаць у наш інстытут, аднак амаль усе гэтым займаліся. Я ня быў выключэннем. Паводле савурска-кадэцкай традыцыі сваім трэба аказаць дапамогу, і я выбраў з розных прапановаў (у мяне было іх дастаткова) таксама адну на самую выгядную — была вышукніца МНСВУ З.Ю., якая, паводле ягоньх словаў, камісавалі з вайсковага вучылішча праз захворванне шыйнай запалаў. Выглядаў ён, праўда, выдатна. Працаваў у дзіцячай газеце "Зорка" фотакарэспандэнтам, дзе галоўным рэдактарам была стрэчная сястра К.Т.Мазурава, тадышняга беларускага прэм'ера, і дзякуючы гэтым быў запэўнены пачаць дэфіцэнтны фотатарарамі, з чаго, як ён расказаў, меў неаблагу капейку.

Плаціў ён мне нават вышэй сярэдняга, але нерэгулярна. Жыў ён разам з маці і бабуйляй, бацька пакінуў мам'ю і завёў новую. Займаўся мы амаль год, звычайна ў яго дома, бо афішавы рэпетиторства было не пажадана. Веды былога савурскага Ю. былі нашата горшыя, чым колісь мае, ды і рэпетиторскія заданні ён амаль ніколі не выконваў, казаў, што яго і так прымуць, як першарадднікі па бегу на 100 метраў, ды і хадзілічтва ад Мазуравай будзе добра падтрымкай. Мой вучань часта некуды нечакана знік за Менска, казаў у Маскву за фотатарарамі. Па ганарар я зысць туды да бабуйля. За месяц выходзіла 25 рублёў, акрамя бабуйляных песты. Пішу пра гэта так падрабязна, таму што потым гэтыя факты будуць фігураваць у судовай справе. Прыблізна за паўмесяца да ўступных экзаменаў Ю. сказаў мне, што ён павінен тэрмінова ад'ехаць за Менска і вярнецца толькі к экзаменам, а грошы за ўрок я змагу атрымаць ад бабуйля маці, бо зараз ён ня можа разысціся. Я сам праз колькі дзён паехаў у ГР на два тыдні перакладчыкам з групай настаўнікаў і ў час экзаменаў у Менска ня быў. Вярнуўшыся, патэлефанаваў сваёму вучню, каб даведацца пра вынікі экзаменаў. Яго дома не аказалася. Да тэлефона падшыла бабуйля, сказала, што ўнук паступіў, што па нямецкай мове атрымаў пяцічку і прапіса, каб я сам прыхаў па грошы, бо Ю. пасля экзаменаў адпачывае на поўдні. Я паехаў, забраў свае 25 рублёў, а праз тры дні мне выклікалі ў КДБ у якасці сведкі па справе "групы валютчыкаў сыпкулантаў", у складзе якой быў і мой вучань З.Ю.

Пазнейня я даведаўся (у КДБ мне пра гэта не казалі), што падчас ператрусу перакупаная бабуйля памерла ад сардэчнага прыступу, пасляўшы сказаць і пра мой візіт за тры дні да гэтага і пра тое, што лаячыла мяне 25 рублёў. Можна, думала, што так будзе лепш для ўнукі? (Забягаючы наперад, скажу, што і ўнук пасля датармінавага вывалення з турмы загінуў пры незвычайных абставінах: утапіўся кы бы ад разрыву сэрца, купаючыся ў Камсальскім вадзяры. Ён збіраўся ажаніцца з грамадзянкай ДРФ і выехаць у Ізраіль). Самаго Ю. затрымаў у гэты час нельга на поўдні пры скуцы валюты ў замежных турыстаў. Адыбўшы судовы працэс, дзе я выступаў у якасці сведкі. Потым у газеце "Знамя юности" з'явіўся велізарны артыкул пра валютчыкаў з назвай "Угол падаення", дзе ў самым канцы паміж іншым цытавалася вытрымка з "частковага вызначэння" суду на адрас інстытуту замежных моваў з упамінанем майё персони. Писалася, што я займаўся за грошы рэпетиторствам з грамадзянкамі Ю. І акрамя гэтага "пазнейня ў бабуйлю падсудна 25 рублёў, якія не адаў нават да дня выхду ў суд у якасці сведкі". Праўда, там не пісалася, што бабуйля ўжо была мёртвая. Паддавалася ўсё так, кы бы я за 25 рублёў хабару ўладкаваў валютчыка ў інстытут. Большага абсурду нельга было прыдумаць. У час прыёмных экзаменаў мяне нават не было ў Беларусі. Аўтарам артыкулу быў адказны сакратар "Советскай Беларусіі" Міхайлаў. Імя не памятаю. (Пазнейні ён быў памочнікам у прэм'ер-міністра Чыгіра, і мне прыходзілася сутыкацца з ім як амбасадару). Праз пэўны час я зразумёў, што ў той інстытутскай справе я стаў хлопчыкам для бішца. Было і хадзілічтва Мазуравай, і захаванне інстытутскай катэдры фізікультуры. Залічлі аб'явіў у КДБ. З паводле лютонгага спісы кы спартсмена, але інстытуту трэба было захавачы чысны мундыдзіра і "празрагаваць". Выйшла добрая нагода пазнавацца ад неспокійнай выкладчыка. Я нават ня схільны думаць, што КДБ тут нека асабліва старалася ці помсціла за інцидэнт з Аксёнавым.

Тое ж, што адбылося потым у інстытуте, можна, безумоўна, разглядаць як пэўную ідэалёгічную пазнаку часу, праўдальнаму з падрадкамі ў прэзідэнцкай Беларусі. Для звальнення выкладчыка праз "датармінаваны конкурс па неадпаведнасці" трэба быў дазвол прафсаюзага сходу ці мясцаўма. Быў пры саўвядкай уладзе такі лібералізм. Сходу не склаікалі, а выршылі абісыць мясцаўмаўскім рашэннем дазволіць датармінавае правядзенне конкурсу на выкладчыка Садоўскага. Да гонару членаў інстытутскага мясцаўма трэба сказаць, што амаль палова з іх дэманстравала сваю нягроду тым, што першы раз не прыйшла на пасяджэнне. Для таго часу гэта быў ужо ўчынак. Потым, калі ўсё сабралі пад асабісты падліс, на пасяджэнні да галасавання ня дайшло: людзі патрабавалі нейкіх доказаў маёй амаральнасці і ідэалёгічнай няспеласці, бо мая прафесійная прыгоднасць была бездакорная. У працоўную кіжкку былі занесены тры падзякі. Сабралі мясцаўма тры раз, на які мяне ўжо не запрасілі, і прынялі рашэнне прапусціць мяне праз датармінаваны конкурс. Пасяджэнне адбылося без належнага вворуму: прысутнічала зноў менш за палову сылісавага складу членаў мясцаўма. Потым я хадзіў са скаргаў у абкам прафсаюзаў ВУ, дзе юрыст мне сказаў, што

Віленскія сустрэчы: Лявон Луцкевіч, аўтар, Зоська Верас, Тацяна Сапач, Сяргей Шупа, Сяргей Мурашка.

закон парушаны, але ніякі суд маю справу да разгляду ня прыме, бо я фактычна хачу судзіцца з дзяржаўнай установай, і да таго ж ўсюкія конкурсы — гэта не прэрагатыва суду і прафсаюзаў.

Люмпэн-пратетарскі рамантызм

Самая дзіўнае адбывалася потым. Ніякага конкурсу ніхто не склаікаў, бо не было ні доказаў маёй віны, ні нават легітымнага дазволу прафсаюзаў. Я заставаўся дзю-роў выкладчыкам, атрымліваў зарплату, але месцаўма дэ мяне не ставілі ў расклад і пасылаў ад аднаго начальніка да другога. Чакалі, што я добраавотна пакіну сваю альма матэр. Слухаючы сябе спачуванымі сяброў і накручваючы сябе эмацыяна, я зацяўся і напісаў эпісталаўны шэдэўр на імя галоўнага рэдактара маскоўскай газеты "Известия", красамоўна цытуючы ў лісьце вытрымкі з развагаў героя "антысавецкага" рамана Уладзіміра Дудзічана "Не хлебом единым!" і робячы пэўныя экстрапаляцыі ды абгульнены на беларускую глебе.

Газета "Известия" мела тады пэўны ліберальны імідж. Народ зачытваўся кранальнымі нарысамі Таццяны Тэс, дзе заўсёды перамагалі дабро і справядлівасць. Яна явяла не капенку, а цэлую сторону, прысвечаную сустрэчам з аўтарамі праблемных допісаў у радыёэфэры. Мая фантазія малявала маю сустрэчу з Тэс і вялікі "падал" на 4-й старонцы газеты, дзе будучы апісаных непрыгожых ўчынкаў адміністрацыі ін'язу і мае пакеты, пакеты старога зававетнага Ева і Робін-Гуда. Прычакнушы ў гэты месці, я патэлефанаваў у Маскву на Пушкінскаю плошчу, дзе месцілася радыёцка аддзель лістоў. Мне паведамілі, што мой ліст накіраваны прыблізна тыдзень таму ў карэспандэнцкі пункт у Менску. Уласным карэспандэнтам газеты па Беларусі быў тады таварыш Матукоўскі, вядомы драматург і журналіст. Пішу "таварыш", таму што ён веў сябе вельмі па-партыйнаму, і на нашай першай сустрэчы, якой я дабіўся не адразу, абуралася маім "крытыкствам" адносна фармізмаў у выкладданых грамадзкіх наукаў, пра што я таксама пісаў ў сваім лісьце на адрас радыёцка. На другую сустрэчу ён запрасіў мяне дадому на сваю кватэру на Браньяву завулак і быў больш прыязны, нават гарбаты прапанаваў. Падобна, гэта было нешта накіштат службовага кабінету на кватэры, бо выглядаў пакой трох па-спартанску.

Матукоўскі паведаміў мне, што наводзіў даведкі па маёй справе, але нічога пісаць ня будзе, бо тут толькі канфлікт характараў, а не грамадзка-значнага тэма нічога няма. Як чалавек, які мае досвед у такіх справах, ён раіў мяне ня так хваравіта разгаваць на так званую сацыяльную няроўнасць і менш крытыкаваць кіраўнічтва, а больш моўчы працаваць і рабіць кар'еру. Ён абяцаў сустрэцца з рэктарам, калі той вярнецца з сесіі ААН з Нью-Ёрку, а пэўна ён раіў мяне спакойна пагаварыць з прарэктарам: той нібыта абяцаў паставіць мяне ў расклад, але на ўмовах пагадзіннай аплаты. Вынікі такога пасярэднічтва прэсы мяне не задавальнялі, і я ў тым жа зацятым стане скіраваў свае спадкі са спартанскага кабінету ў раскошную віпальню з паркетнай падлогай...

Калі я залазіў у рукавы майго дэмісезоннага плашча, мой позірк спыніўся на дзвях дыхтоўных паліцах у вітальні, што былі прымацаваны на сценках злева і справа. На правай стаілі дзьве аднолькавыя новыя "Сыдло-ду" (папулярны прыёмнык рыскага радыёзаваду з рассяянжнутым короткім дыяпазонам, на якім можна было слухаць замежныя станцыі), а адна старога выпуску, а на левай некалькі зімовых шапак з натуральнага футра. І тут ува мяне загаварыў люмпэн-пратетарый, які спаліў апошні мост магчымага плённага кантакту з таварышам Матукоўскім... У маім наструненым вобразным уяўленні ўстаўлі відзяжы мардаць партыйцаў у футравых шапках, і мяне прабіла клясавая маланка. Непрыстойна, як апошні люмпэн, я сказаў усё, што накіпела на душы. Матукоўскага я натуральна абразіў, паказваючы на ягоны "Сыдлоду" і футравыя шапкі і сказаўшы, што ён ня можа адрозніць грамадзка-значнае ад выпадковага, бо ў яго

вочы запалні тлушчам, таму што корміцца ён з таго ж тлустага партыйнага карыта... Я параіў яму скадзіць у магазін галоўных убораў і паглядзець, як людзі дуюцца ў чэрах на занячыя шапкі і пішучы на далонях хмічымым алоўкам, як у канцлягера, нумар сваёй чаргі... Як сказаў беларускі клясык: "Хоць раз, ды добра агрынуць!"

Пасля гэтага таварыш Матукоўскі, пэўна, не хадзіў да нашага рэктара, каб паспрыяць майму лёсу. А можа, дзе і паспынь сказаць пра маё хуліганства?

На дубленкі і футравыя шапкі з таго часу ў мяне ўстойліва клясавая алергія. Апагэй своеасабліва алегарычнага камізму з партыйным дубленкамі і пыжыкавымі шапкамі я перажыў пазней, на пачатку 70-х гадоў таго, цяпер ужо мінлага стагоддзья. Нешк спачатку ў Менску ў Думе кіно, а потым у Дзяржах, на партыйных дачах, падчас фестывялоў нямецкага кіно я пераключаў, чаруючыся з маскоўскім перакладчыкам, з мантанжана ластафільм рэжысера Эрвіна Штрэнга "Zum Beispiell Josef" ("Напрыклад Эзэф") вытворчасці гэдэразьскага студыі DEFA. Фільм ня ішоў у адрэскахім паказе, бо меў шмат брутальных і эратычных сцэнаў. На закритым паказе ў Дзяржах, дзе сабралася залата мая выкладчыкі партыйнай эліты, уся зала была апрутатая ў дубленкі і футравыя шапкі, хаця на двара стаілі толькі першыя лёгкія маразы. На гэтым вечары я прадставіў саюзу кінематграфістаў Гэра Вольфа, маладош брат Маркуса Вольфа, пазней вядомага шфа Штатзі, ён жа — маладошы сын вядомага драматурга-антысавецкага Фрыдрых Вольфа, і актрыса — выканаўца галоўнай жаночай ролі. Рэжысёр Вольф прыйшоў на сустрэчу трохі пад градусам, а падчас паказу фільму, відэць, ішоў прынуць каліва, таму, калі запалілі святло і ён выйшаў да мікрафону разам з выканаўцамі галоўнай ролі, ён паводзіў сябе, мякка качучы, абсалютна нямазуса. Абвёўшы залу ў дубленках і футравых шапках зшыльмаўскім погляддам, ён кы ў якасці сяброўскага прывітанья з шырокай ўшмешкай здыўленага чалавеча запытаўся: "Warum sind Sie alle uniformiert? Sind Sie Offiziere?" Я звычайна разгучу імгненна пры такіх пераказах, і ўсё, што гавораць замежнікі, агучваю без эмоцыяў, як робот. А тут раптам спрацаваў нейкі ўнутраны цензор: ня хацелася ўносіць дыксамфорд у залу (я раўняўся на сваю ментальнасць), і я дыпламатычна заклікаўшы. Гэр Вольф палпаў мяне па сніліне і ў лёгкім акцэнтам сказаў тое самае па-руску, узгадаўшы яшчэ свайго брата і надвор'е: "Чаму Вы ўсе ў аднолькавай форме? Вы — афіцеры? Мой брат Маркус — таксама афіцэр, важны афіцэр... На дварэ зусім цёпла... Трэба грэцца чаем... Ха-ха-ха..." Зала дружна, я ё сказаў, ня нямецкі манер загаватала, па-мойму, без усялякага паучыння нялоўкасці, а наадварот з карпатэлістым гонарам — мы тут такія, ха-ха-ха, усё свае, ха-ха-ха... Адзін з маладзёнаў, які спадзеў у першым радзе, тут жа адгукнуўся на прапанову прагуча і даставіў з кішэнні плоскую пляшчу...

II. Бацькаўшчына Сярод хвалюў адраджэння

Ва ўступе я заўважыў, што ўмоўна магу раздзяліць сваё жыццё на дзьве часткі. Першая — біялагічнае і духовае існаванне ў сацыяльна-прыродным асяродку без выразнага ўсведамлення сваёй нацыянальнай ідэнтыфікацыі. Гэтую частку я назваў "Будзёнкаўшчына", якая для мяне з'яўляецца сімвалам маёй Радзімы. Ва ўлоньні маёй Радзімы быў закладзены падмурк асобы. Што да большага, то тут была ў лепшым выпадку проста асабістая годнасць, а не было паучыцца больш шырокай салідарнацкай. Слова "сусед", "зямляк" значылі ня больш, чым іранічны выраз "Гаўрыла з Палюскага". У гэты час я фарміраваўся як самадзастаткова псіхалёгічна система але без унутранай патрэбы аднацца з сабе падобнымі і не прыгледзусь да блізкага, не шукаў, як сказаць, прарока ў сваёй айчыне. Хаця, канешне, пэўны бытавы патрыятызм быў. Назіраючы прышлых людзей ў дзяцінстве (у асноўным гэты былі расейцы), я заўважваў, што ня ўсё тое расейскае, што татальна хвалілася па радзій і ў газатах, было лепшае, чым наша тутэйшае. Мясцовых людзей з калтунно у валасках я ня бачыў. А вось тое, што прыйшлі фінангет, які гаварыў "ішышышышыя" і яюга маці частвала схаваная ў зымы паляндвіцаў, каб той не складуў акт і не апісаў авечку, ня ведаў, што гэта такое маці паклала на талерку, — гэта я паспыль заўважыў. Ці гэта прыдумка беларускіх нацыяналістаў ці тое праўда было, але з нечых успамінаў я чуў нешта падобнае, як прыйшлыя з Усходу хлопцы ў верасыні 1939 года думалі на беларускае тоеўстае сала, што гэта толь або мыла. У нас гэты было вэнджана паландвіца, і той фінангет запытаўся, ці не зашкодзіць гэтак "сырое" мяса.

Пераступаючы чарговы «Рубікон»...

Пасля сустрэчы з Матукоўскім назаўтра я пайшоў у аддзел кадраў, каб забраць працоўную кіжкку і з асалодай аблаяў начальніка. Як сказаў наш беларускі клясык, хоць раз ды добра агрынуць! (І гэта — частка майго беларускага шыбалецтва, што набліжаецца да расейскага "авось": ня дабіўшыся перамогі, хліпаюць дзвьярыма і пайсць, пакінуўшы далайшыя складанасці па будучыню. Ат, неж дзяду. Сьвет не бяз добрых людзей). Забіраючы кіжкку, я нават не паглядзеў, што мне там напісаў начальнік АК, адстаўнік-смершавец з братнім украінскім прозьвішчам Андрушчанка. Аккурата-ненькімі літарамі і пяром з націскам, фіялетна-чэрным чарніла, ўпісаў ён мне той слаўты артыкул 47 В КЗОТ СССР. На мотавельзавадзе, куды я пайшоў пазней працаваць перакладчыкам, а потым інжынерам-патэнтаведам, калі вучушы ў заочным Маскоўскім

інстытуте патэнтазнаўства, на гэты запіс тамашні начальнік АК, адстаўнік палкоўнік з расейскім прозьвішчам Палканая асабліва ўвагі не звярнуў, толькі цёпла па-вайсковому сказаў: "Хер з тобай, работай!". Тое ж было і ў Акадэміі навук, і ў педінстытуте. Там начальнікі, праўда, не мацёрлыся. Потым прыйшла перабудова і першыя хвалі Адраджэння, і мой чорны артыкул нават трохі забранцаваў.

Калі я ўжо быў дэпутатам ВС і старэйняй Каміі ў замежных справах, а потым і амбасадарам, дэпутатствам журналіста, што дакопаліся да драбніцаў біяграфіі ітэр'юваных, часам былі схільныя стэрэатыпна трактаваць некаторыя сторони маёй біяграфіі як вынікі дысідэнтаў. Гэта слухна толькі ў той мери, што перадумовы некаторых падзеяў былі закладзены ў тадышняй ідэалёгічнай сістэме. Нічога па-грамадзку значнага я ня рабіў. Я проста быў рамантыкам з здарыстым характарам, які меў ад прыроды пэўныя антынасыя, але з гледжанья здаровага сансу рабіў часта дурны выбар, калі-небудзь, як я ўжо казаў, нават з люмпэн-пратетарскім акцэнтам. Напрыклад, гэтага нядробага запісу ў працоўную кіжкку я мог бы пазбегнуць, калі б напісаў заяву пра звальненне паводле ўласнага жадання, чаго ад мяне адміністрацыя ін'язу, падобна, чакала месцяць два з паловай, калі паліца мяне заробак за нішошта, не ставячы ў расклад мае ўрокі. Я ніколі ня быў па-сапраўднаму лідэрам. Я проста дэійнаў паводле свайго разумення прыстойнаў, часцей адзін. Калі-небудзь куды-небудзь далучаўся, калі нельга было не далучацца. Сорамна быць зь некім у хаўрусе, што той нехта гаворыць тлуштвася. Рабцў публічна абгульненымі, заклікаў, выказацца абезпачаючы па ўсёх праблемах — для гэтага трэба быць спецыфічным характар і талант.

II. Бацькаўшчына Сярод хвалюў адраджэння

Ва ўступе я заўважыў, што ўмоўна магу раздзяліць сваё жыццё на дзьве часткі. Першая — біялагічнае і духовае існаванне ў сацыяльна-прыродным асяродку без выразнага ўсведамлення сваёй нацыянальнай ідэнтыфікацыі. Гэтую частку я назваў "Будзёнкаўшчына", якая для мяне з'яўляецца сімвалам маёй Радзімы. Ва ўлоньні маёй Радзімы быў закладзены падмурк асобы. Што да большага, то тут была ў лепшым выпадку проста асабістая годнасць, а не было паучыцца больш шырокай салідарнацкай. Слова "сусед", "зямляк" значылі ня больш, чым іранічны выраз "Гаўрыла з Палюскага". У гэты час я фарміраваўся як самадзастаткова псіхалёгічна система але без унутранай патрэбы аднацца з сабе падобнымі і не прыгледзусь да блізкага, не шукаў, як сказаць, прарока ў сваёй айчыне. Хаця, канешне, пэўны бытавы патрыятызм быў. Назіраючы прышлых людзей ў дзяцінстве (у асноўным гэты былі расейцы), я заўважваў, што ня ўсё тое расейскае, што татальна хвалілася па радзій і ў газатах, было лепшае, чым наша тутэйшае. Мясцовых людзей з калтунно у валасках я ня бачыў. А вось тое, што прыйшлі фінангет, які гаварыў "ішышышышыя" і яюга маці частвала схаваная ў зымы паляндвіцаў, каб той не складуў акт і не апісаў авечку, ня ведаў, што гэта такое маці паклала на талерку, — гэта я паспыль заўважыў. Ці гэта прыдумка беларускіх нацыяналістаў ці тое праўда было, але з нечых успамінаў я чуў нешта падобнае, як прыйшлыя з Усходу хлопцы ў верасыні 1939 года думалі на беларускае тоеўстае сала, што гэта толь або мыла. У нас гэты было вэнджана паландвіца, і той фінангет запытаўся, ці не зашкодзіць гэтак "сырое" мяса.

Спасьціжэньне свайго

У сярэдзіне 80-х гадоў, калі я пісаў у акадэмічную Купалаўскую энцыклапедыю

артыкул "Мова Янкі Купалы", я перагледзеў усёго Купалу, — дзе па дыяганалі, а дзе вельмі ўважліва, асабліва ягоныя дарэвалюцыійныя творы. І тут я адкрыў радкі, напісаныя як для мяне (цытую па памяці): "Не шукай ты шчасьця долі! // На чужым, далёкім полі, // Гэт, за шумным лесам-борам, // За шырокім сінім морам. // Не шукай ты шчасьця-долі! // Ты усё знойдзеш гэта блізка, // Там, дзе маці над калыскай // Табе песньні ўмеі шукаці блізка!..." Амаль у той жа час, рыхтуючыся да чарговай перадачы "Роднае слова" на беларускім тэлебачанні, дзе шчасілівы лёс зьвёў мяне з Уладзімерам Садлаем, добрым, разумным, архісцэплірым беларусам, я натрапіў на вершы Тараса Шыўчэнікі, які прамаяўляў да сваіх зямлякоў, як і наш Купала: "Нема на свіі Украіны, // Немае другога Дніпра, // А ви претреси на чужину, // Шукати доброго добра..."

Можна, каму-небудзь гэта ўжо здасца рэліктавым замаляваннем запозненага нацыяналізму, але мяне гэта глыбока кранала. Я пачаў уважлівей чытаць беларускія тэксты і знаходзіць шмат цікавага ня толькі ў Шыўчэніцэ і Майсее, але і ў сваіх тутэйшых. Памятаю, я быў глыбока ўражаны адной строфой у Купалавай "Песньні званара", дзе аўтар лірычна разважае пра поступ і гвалт: "Эх, бо ведае сьвет, // Што вялікі дум цывет // Адно толкы на зломе ўзрастае..." (Цытую па памяці). Тама ня новае. А вось купалаўскае шкадвана-скурушае (мне ня чуецца арганічна разьявуленае і разбуральна-шырокае) "эх" прыцягнула маю ўвагу. Яно не супадала для мяне на настроі з расейскім "дело прочно, когда под ним струится кровь". Гэтак жа па-новаму я прачитаў Купалаў верш "Зыходзіць, вёска, зь яснай явы", якое паводле школьнай клясыфікацыі належала да цыкля "сацыялістычнага абнаўленьня". Чытаючы незамышленымі вачыма колдаськага Сымона Музыку я адкрыў такія радкі: "Бо і ў гэі цішы заклятай // Сьць і голас і свой твар // Разнастайны і багаты, // Паўны музыкі і чар". Цытую па памяці, магчыма, памылкова ў знаках прыпынку. Калі б гэта быў ня Колас, а Рыльск, тут бы снабавы крытык так разьзвернуў і такіх бы глыбінэ дапуў, што ўсе містыкі толькі б ахнулі. Мне, магчыма, было лягчэй, нават чым прафесійным літаратарам, прачытаць у Купалаўці Коласа тое, што яны пісалі на самай справе, а ня тое, што ім у свай час прыйскалі: я ж фактычна ня ведаў традыцыйнай саўвядкай інтэрпрэтацыі іхных твораў, а мериў усё як германіст паводле зэралеіскіх мерак.

Тое, што чалавек вядзе лёс да ягонага пакліканья, я цяпер не сумняваюся. Я ўжо расказаў часткова пра свае прыгоды на шляху да ставай прафесіі. Мой добры аніёл уратаваў мяне і ад перспектывы стаць прафасіёнам саўвядкай філэзафам. А выпадкаў бы сапраўды на мяжы неверагоднага. Пералом у маім жыццўі насцявляў на пачатку шэдзісятых гадоў, калі я працаваў ўжо інжынерам-патэнтаведам на Мінскім мотавельзавадзе, створаным на базе вывезеных у роўш крэпавічыя ў Нямецчынэ матацыклетнага і вельскапеднага завадуў.

На пачатку 70-х да нас з Эўропы са спэцыяльным гады на тры дакасілі хвалі "новай левай". Людзі ўжо чулі імёны: Сартр, Маркуза, Элізабэцбэргер. На штандардах эўрапейскіх бунтарных студэнтаў разам з імемён Чэ Гавэры і Маркуза зазіскалі павоноваму імёны Маркса і Мао-Дзэ-Дуна. У нетрах саўвядкай філэзафіі сацыяльна-новае "пазытыўскае" наука — сацыялёгія. Для думных і амбійных выпускуікоў ін'язу адкрывалася дзяляка, дзе зь веданнем замежных моваў можна было забавіць кар'еру. Узростам быў Іван Антановіч, прэзыбі сакратар ЦК ВКПБ і міністар замежных справах у прэзідэнцкай Беларусі. Яшчэ будучы студэнтам нашага ін'язу, ён працаваў лябарантам у Інстытуте філэзафіі АН БССР, потым хутка абараніўся, крытыкуючы тэорыю буржуазнага каштоўнасьцяў. На гарызонце мяячучы і французскамоўны Лявон Яўменаяў, выпускнік маскоўскай ВУ, загадчык аддзельна сацыялфармацыі АН БССР, які ў свай час пасьляхова паклаў у пракуратаў ложа марксізму хіжага і каведнага Анры Ляфўра, выкінуўшы на сямёткі тое, што зьвясала долу, Антановіч і Яўменаяў, павандравыліся па "гарадах жоўтага д'ябла" (М. Горкі), чыталі ў Таварыстве вядуў публічна лекцыі, які дрэнна жыў у Амэрыцы. Яўменаяў ня ведаў са студэнцкіх гадоў, калі ён вёў у нас у ін'язе семінары па істарычным матэрыялізму. Філэзафам з навуковымі ступенямі сталі выпускнікі нямецкага факультэту Іван Пруднік і Сауа Крукоўскі. Апошні стаў нават навуковым сакратаром Інстытуту філэзафіі і права. А супрацоўнік аддзельна Яўменаяў Валодзь Штрык, таксама выпускнік ін'язу, ажаніўся з дачкой самаго дырэктара Інстытуту філэзафіі акадэміка Казімера Буслаява і называў яе п'яццючым "мае Бураціна", бо ў яе, як у бацькі, быў страўная доўгі нос. Потым яна зрабіла плыстычную апэрацыю.

Памятаю, у той час стала модным запрашаць на падпріемствы сацыялёгаў і на ўмовах гаспадарчых разліку рабцў сацыялэгічны маніторынг паводле шырокага спектра параметраў. Прыехалі да нас сацыялёгаў і на мотавельзавадзе. З аддзельна галоўнага канструктара, куды адносілася і наша патэнтнае бюро, мяне прызначылі адказным мясцовым "алекумом" наукоўцаў. Група працавала паводле мотадыці, распрацаванна ў БДУ пад кіраўніцтвам прафесара Давідзюка. Ідэя сама па сабе была цікавая. Калі аб'ектыўна адкажаць на ўсе пытанні анкеты, можна было прыйсці да высьноваў, што шмат што на падпріемстве ідзе неакультура, алягічна. Гэтая прыкладная сацыялёгія здалася мне сапраўднай панацыяй: ніякіх тае рэвалюцыйных фраз, называў усё сваім імемён, і сістэма льязэчна. Пра гэта шпатам гаварылі і маладзешчыя члены сацыялэгічнай групы. Інжынеры і рабцўчыня на

канвэеры гаварылі ўслых пра хібы плянавай эканомікі, дзе так званая сацыялістычная капэрацыя раз-пораз давала лёб. Інжынеры і рабцўчыя ў прамым сансе кантактавалі падчас аварыйных зборах і вялі ідэалёгічна шкодныя размовы, калі раптам пасля чатрымкі паставак прывявалі па кааперацыі загчасткі, і супрацоўнікі аддзельна галоўнага канструктара і галоўнага тэхнолага выходзілі на засьнежаны двор са шрубавэтрамі і ў рукавіцах (бо прымарзалі да металу пальцы) і ськ-так "падвешвалі" карбюраторы: "Хер сь нім, пратрэбіць дакруціці!".

Працуючы ў сацыялэгічнай групай, я адчуваў сябе першарадцом і амаль што рэвалюцыянерам. Сацылёгаі працавалі на заводзе месцяць тры. Праўда, калі маніторынг падыходзіў да канца і трэба было рабцў высноў, высьветлілася, што ўвесь прад-публіканскі праект, які ахпловіў шмат прэспраемстваў, знаходзіцца пад патранажам прамысловага аддзельна і аддзельна наукі ЦК КПБ, дзе лічыць

Пенсионеры перекрыли улицу

Молдавские пенсионеры перекрыли центральную улицу Кишинэу в районе мэрии города, сообщает РИА "Новости". Пожилые люди требуют от столичных властей отменить решение о двукратном повышении стоимости проезда в городском транспорте и о 80-процентном росте тарифов на холодное водоснабжение. Кроме того, пенсионеры настаивают на том, чтобы им вернули право бесплатного проезда в автобусах и троллейбусах. Участники акции объявили, что если их требования не будут удовлетворены, она будет продолжаться бессрочно.

Кадровый резерв

Дочь президента Таджикистана назначена заместителем министра иностранных дел. Постановление о назначении Озоды Рахмона на эту должность было принято президентом по итогам заседания правительства. С сентября 2007 года Озода Рахмон возглавляла консульский отдел Министерства иностранных дел Таджикистана. Она является второй из семи дочерей Эмомали Рахмона. Кроме того, у главы Таджикистана двое сыновей.

Правила ношения бороды

С 1 октября в Таджикистане вступили в силу правила, касающиеся одежды и внешнего вида учителей, сообщает ИТАР-ТАСС. Они будут действовать как в школах, так и в вузах.

Правила ограничат, в частности, возможность носить бороду. Отпускать бороду смогут только преподаватели старше 50 лет, при этом ее длина не должна будет превышать трех сантиметров. Кроме того, учителя больше не смогут носить джинсы и разноцветные футболки, женщинам в школах и вузах запретят мини-юбки, прозрачные и облегающие платья.

Ранее по инициативе президента Таджикистана Эмомали Рахмона были введены ограничения для школьников и студентов. Им было запрещено пользоваться на занятиях мобильными телефонами, а также приезжать на учебу на личных автомобилях.

Власть любой ценой

Расстрел многотысячного митинга в столице Гвинеи Конакри стал первым случаем применения правящей хунтой оружия против мирного населения со времени военного переворота, который произошел в декабре 2008 года. Счет жертв сразу пошел на десятки, а по последним данным погибли более 150 человек. Причина противостояния в Гвинеи стара, как мир: однажды захватив власть, правитель пытается удержать ее любой ценой, несмотря на все свои предыдущие обещания и клятвы.

СТОП-КАДР

Президент США Барак Обама и фехтовальщик Цімаці Мархауз перед абмеркаваннем проблем спорту.

У сувязі з пагрозай тэрактаў паліцыя Мюнхена праверяе рэчы ўсіх, хто прыбывае на свята піва "Октоберфэст".

Афганская жанчыны ідуць на рынак Кабула за пакупкамі.

Алжирский Робин Гуд

Полиция городка Эль-Буни в алжирской провинции Аннаба сблизилась с ног, пытается разыскать и арестовать опасного грабителя и главаря многочисленной банды Омара Джейджиля, наводящего ужас на состоятельных горожан.

28-летний Джейджиль, прозванный алжирским Робиньоном Гудом, организовал банду из пятидесяти человек, обитающую в окрестном с Эль-Буни лесу. Грабители устраивают засады и совершают нападения на машины, проезжающие по проложенной через лесную чащу автотрассе. Забрав деньги и ценные вещи, преступники галантно предлагают жертвам ограбления продолжить прерванное путешествие, а сами бесследно растворяются среди деревьев.

Одно упоминание имени Джейджиля в последнее время вызывает страх и негодование у всех состоятельных окрестных жителей. Однако бедняки, старики, вдовы и сироты родного для Джейджиля Эль-Буни говорят о нем только как о герое и молятся о его безопасности и здоровье. Местный "принц воров" раздает все награбленные деньги нуждающимся, покупает игрушки детям, жертвует на строительство мечети в самом бедном городском квартале.

ВЫБОРЫ ПО-НЕМЕЦКИ

Казалось, мы попали в страну со сказочной для нас избирательной системой

Выборы, особенно парламентские, для меня, депутата последнего в Беларуси избранного демократического законодательного органа — Верховного Совета 13-го созыва, представляют особый интерес. Приглашение посмотреть своими глазами выборы по-немецки воспринял с радостью.

В Нинбург — город-побратим Витебска — мы прибыли в пятницу, накануне воскресного дня выборов. Буквально через час делегацию приняли в мэрии. Хозяева рассказали об избирательной системе Германии, ответили на наши многочисленные вопросы. И, казалось, попали в некую чудесную страну со сказочной для нас избирательной системой, в которой отношения власти и избирателей основаны на взаимном доверии.

Белорусская избирательная система, как известно, построенная на принципе "ключей проволочкой", которой власти и назначенные ею избирательные комиссии отгорожены от избирателей. Комиссии назначаются и в Германии. Только в отличие от Беларуси комплектуются из... добровольцев. Любой избиратель может обратиться к городским властям о включении его в состав избирательного органа — письменно, по телефону, устно, с помощью посредника... Власть через средства массовой информации приглашает желающих на работу в комиссии. Предложения о направлении своих представителей в избирательные комиссии рассылаются политическим партиям. Волевым решением членов комиссий назначают в крайнем случае: лишь при недостатке добровольцев.

Еще одна особенность: в Германии членом комиссии может быть только избиратель, проживающий на территории участка. А вот в Беларуси на территории участка, как правило, проживают менее десяти процентов членов участковой комиссии. Сами догадайтесь, почему...

Главное для властей в Германии — чтобы члены избирательного органа не зависели друг от друга. Ведь в такой комиссии фальсификация исключена. А вот в Беларуси участковые избирательные структуры комплектуются по принципу рабочей (контрактной) зависимости членов комиссии от председателя (заместителя). Приведу для примера 53-ю участковую комиссию Первомайского района г. Витебска. Председатель комиссии — заместитель директора по кадрам (она же главный идеолог) на заводе ООО "Молоко". Члены комиссии — работни-

ки этого же предприятия, желания которых участвовать в работе этого избирательного органа, как я понимаю, не спрашивают. Попробуй член этой (а равно любой иной) комиссии рот раскрыть — трудовой контракт с ним в лучшем случае не продолжат. Но могут уволить и сразу после выборов. И никакие жалобы, как мы знаем по опыту, не помогут. Просто слышу возможные возражения власть имущих, что и в Беларуси "каждый" может собрать десять подписей избирателей и приложить их к заявлению о желании работать в участковой комиссии. Да, Избирательным кодексом подобное предусмотрено. Только не для добровольцев, а для руководящих представителей органов власти, предприятий, организаций. Покажите мне того реального добровольца, который захотел проверить, честно ли у нас считают голоса, и которого в состав комиссии включили!

Работа в избирательных комиссиях в Германии тоже оплачивается. Но делается это гласно. Член участковой избирательной комиссии получает 21 евро, председатель и заместитель — 25 евро в день. Сколько белорусский режим платит членам своих избирательных структур за покорное молчание — покрыто мраком.

Продолжительность голосования в Германии на три часа меньше, чем в Беларуси: с 08.00 до 18.00. Участки для голосования в Германии не охраняются. В том числе и при подсчете голосов. Более того, полиция просто запрещена даже появляться на них. И, собственно, зачем? Как нам пояснили, за последние 50 лет чрезвычайных происшествий на избирательных участках просто не происходило.

В отличие от нашего государства нет и закрытых избирательных участков в воинских частях. Военнослужащие в ФРГ голосуют по месту жительства. Так что голоса "людей служивых" тоже поддаются реальному и объективному подсчету.

Немецкие комиссии в день голосования — высшая власть. Никто: ни президент, ни канцлер, ни бургомистр, ни полиция — не имеют права вмешиваться в их деятельность. А вот белорусские комиссии "аппендикс"

вертикали власти. Фактически главный в избирательном органе — представитель президентской Администрации (исполкома). В Беларуси милиция охраняет участок на уровне сверхсекретного, особой государственной важности режимного объекта. Именно милиция, с огнестрельным оружием и полным боекомплектом сопровождает транспортировку бюллетеней на участок и итоговых протоколов в вышестоящую комиссию. Вооруженная милиция грубо защищает урны для голосования от ска наблюдателей. А вот в Германии услуги полиции не востребованы на всех этапах избирательной кампании. Нам даже любезно показали помещение в мэрии, где хранятся опечатанные бюллетени. Комната эта была просто закрыта на замок.

Утром, в день голосования, бюллетени, списки избирателей и прочую избирательную документацию погрузили в машину, и водитель развез все это по 24 избирательным участкам Нинбурга. И никакой сверхсекретности!

При подобной избирательной системе, как мне показалось, потребность в официальных внутренних или международных наблюдателях просто отсутствует. Зачем, если любой гражданин может прийти на участок и посмотреть, как идет подсчет голосов? Участки на время подсчета голосов не закрываются. Считаю вслух.

Для нас, белорусов, слова немцев звучали как музыка. Рука невольно тянулась ущипнуть себя: не снится ли все это?

Когда я попросил дать мне возможность посмотреть процесс получения бюллетеней, начала голосования и списки избирателей, возражений не последовало. Правда, одному из должностных лиц мэрии пришлось сопроводить меня на этот самый участок: я ведь немецким не владею. Да и собрался с "инспекцией" за час до открытия.

И вот что увидел. Комиссия — семь человек. Готовили участок к голосованию (утром) три члена комиссии во главе с председателем. Документацию, в том числе и деньги за работу членам комиссии, принесли в открытый ящик. Всего избирателей 772. Досрочно про-

голосовало 148 (20 процентов). Да, и в Германии есть это самое досрочное голосование. Но немецкий избиратель обязан письменно уведомить комиссию о том, что желает проголосовать досрочно. Раньше еще и причину надо было указать, теперь — нет.

Обратили мы внимание и на такой факт. Для регистрации кандидатом в бундестаг необходимо собрать всего 200 подписей из 250.000 избирателей округа. Белорусскому претенденту на парламентский мандат требуется предоставить 1000 подписей из 70.000 избирателей.

Но это для оппозиции и иных неугодных властям граждан. Кандидаты от власти в подавляющее большинство подписи не собирают. Их выдвигают трудовые коллективы, в которых, кстати говоря, немало лиц, проживающих в других округах и даже не являющихся гражданами Беларуси, а соответственно, не имеющих права голоса. Белорусский ЦИК на подобные "алгоритмы" кодекса просто закрывает глаза.

Немецкий избиратель, кстати, имеет два голоса. Один отдает за конкретного кандидата от округа (в Нинбурге на этих выборах таковых было семь), второй — за политическую партию (в бюллетене их 12).

Выборы в Германии проводятся в один тур, так как для победы необходимо набрать простое большинство голосов. Белорусский Избирательный кодекс требует более половины голосов, что неизбежно порождает голосование в два тура. Правда, в последние годы по странному стечению обстоятельств и у нас выборы проходят в один тур, но я убежден, что такое (по всем округам) достижимо только при фальсификации результатов.

...Я прибыл на избирательном участке полчасом. За это время проголосовали девять избирателей пожилого возраста. Молодежь на избирательные участки, очевидно, не стремилась, а принуждают кого-либо власти не имеют права.

Посмотрели белорусы и классические для нашей страны участки в школе (№№208, 209). На обоих — чуть более тысячи избирателей. Досрочно проголосовало около 20 процентов. На

два участка одна комиссия в составе восьми человек, поскольку добровольцы на втором не объявились. Из числа молодежи ко времени нашего появления проголосовал лишь один человек.

Продемонстрировали белорусам и процесс обработки бюллетеней досрочного голосования. Принципиальное отличие — участковые комиссии этим не занимаются. На момент нашего появления распечатывались наружный (красный) конверт и рассматривалось заявление избирателя на досрочное голосование. Внутренние конверты с заполненными бюллетенями (синие) вскрываются в 18.00. Вообще-то, с помощью конвертов можно голосовать и непосредственно в день выборов. Но в таком случае конверт уже нельзя отправить по почте, его нужно доставить в комиссию нарочным. Этот вариант, как я понимаю, — аналог нашего голосования по месту жительства. Только уже не члены комиссии идут к избирателю, а последний сам заботится о том, чтобы родственники, друзья, соседи помогли доставить заполненный бюллетень в комиссию. И разница на самом деле большая. При таком подходе не требуется создавать избирательные участки в больницах, санаториях, домах отдыха и даже в посольствах.

Подведение итогов голосования мы наблюдали на участках №№106, 108. Та же картина, что и в школе: из-за отсутствия добровольцев одна комиссия из девяти человек работала сразу на двух участках. Что, в принципе, не страшно: в сумме количество избирателей 1100 человек. Подсчет завершили за час.

Данные участки располагались в... ресторане. Для Беларуси — экзотика.

Не знаю, какой вывод о выборах в Германии сделают наблюдатели ОБСЕ, но наша витебская делегация отсутствие гласности и прозрачности в немецком городе Нинбурге в день выборов 27 сентября не обнаружила. Нам показало, что со свободой волеизъявления в Германии абсолютный ордуниг! Порядок, в смысле...

Валерий ШУКИН.

г. Нинбург, ФРГ.

Задержан знаменитый международный мошенник

В американском штате Вермонт задержан колумбиец Хуан Карлос Гусман-Бетанкур, который всю свою жизнь занимался мошенничеством в дорожных гостиницах разных стран мира. Он пользовался по крайней мере десятком вымышленными именами и его разыскивали правоохранительные органы Великобритании, США, Канады, Колумбии, Японии, Мексики, России, Таиланда и Венесуэлы, сообщает Би-Би-Си.

Преступная карьера колумбийца началась еще в 1993 году: тогда он был обнаружен на взлетно-посадочной полосе аэропорта Майами. Гусман-Бетанкур заявил, что ему 13 лет, что он круглый сирота и что он прилетел в США из Колумбии, держась за шасси самолета. О его сенсационном прибытии написали в местной прессе, и юноша стал получать подарки и пожертвования от местных жителей. Впрочем, после того, как выяснилось, что на самом деле ему 17 лет и что оба его родителя живы, поток подарков иссяк.

В 2005 году в Великобритании он был осужден на 3,5 года тюрьмы за хищение драгоценностей на сумму 150 тыс. фунтов (почти 240 тыс. долларов), а так-

же наличных денег и других товаров. Но, проведя за решеткой всего два месяца, колумбиец бежал: он убедил администрацию тюрьмы отпустить его без охраны к зубному врачу. "От дантиста" Гусман-Бетанкур так и не вернулся.

"Он прекрасно умеет лгать, он делает это очень правдоподобно и профессионально, ему нельзя не верить", — сказал во время суда над ним британский полицейский Энди Свинделс.

33-летний мошенник был арестован в Вермонте неподалеку от Канады вскоре после того, как он пешком перешел границу. При колумбийце был обнаружен испанский паспорт на имя Хорди Эхарке-Родригеса. В документе были отметки о пересечении границы, сделанные в Турции, Иордании, Египте, Объединенных Арабских Эмиратах, Бахрейне и Омане. Настоящее имя мошенника выяснилось только после проверки отпечатков пальцев.

По заявлениям прокуроров, масштаб преступной деятельности колумбийца настолько велик, что его можно сравнить с Фрэнком Эбегнейлом, по мотивам приключений которого Стивен Спилберг снял фильм "Поймай меня, если сможешь".

На Кубе закрываются бесплатные столовые для госслужащих

По сообщениям кубинских официальных источников, власти страны планируют отменить бесплатные обеды для сотрудников федеральных ведомств в рабочих столовых, услугами которых ежедневно пользуется значительная часть населения. Решение о закрытии столовых принято в целях экономии государственных средств. С 1 октября прекратят работу столовые в четырех кубинских министерствах. В случае положительных результатов та же участь постигнет и другие государственные ведомства.

на питание на сумму не менее 60 центов США в день. Как отмечает издание, ежедневно рабочие столовые обслуживают около 3 миллионов сотрудников.

Решение о закрытии столовых принято в целях экономии государственных средств. С 1 октября прекратят работу столовые в четырех кубинских министерствах. В случае положительных результатов та же участь постигнет и другие государственные ведомства.

Чем вызван папский визит в Чехию?

Папа Римский Бенедикт XVI неожиданно совершил папский визит в Чешскую Республику. Чем он вызван? Об этом Радио Свобода рассказал римский журналист Алексей Букалов.

— Чехия — одна из самых атеистических стран Европы, несмотря на огромное количество церквей, религиозных объектов и долгую религиозную историю страны. Какова была сверхзадача визита Папы Римского?

— Я думаю, что в Ватикане очень хорошо понимают чешскую ситуацию. Может быть, именно поэтому Чехия и была выбрана для папского визита.

По статистике, папа Ратцингер ездит с такой же периодичностью, что и папа Войтыла, то есть

три поездки в год. За четыре с половиной года понтификата — 13-й визит. Конечно, нужно показать, что он в седле — после недавнего неудачного падения, когда папа сломал себе запястье. Поэтому Чехия — это наименее трудная поездка, с технической точки зрения. Это короткое расстояние, в отличие, скажем, от предыдущих визитов этого года — в Камерун, Анголу, на Святую Землю, на Ближний Восток.

Папа не привык ездить на легком фронте. Конечно, в силу своего мышления папа не заост-

ряет внимания на особенностях Чехии; но он говорит о том, что без церковного влияния общественная жизнь невозможна.

Каждая принимающая сторона решает при этом какие-то свои проблемы — то ли в связи с предстоящими выборами, то ли в связи с внутриситуационной ситуацией. Естественно, мировая пресса уделяет большое внимание передвижениям понтифика: Вселенская церковь — это почти полтора миллиарда человек. А дальше, конечно, идет подкованный разговор, связанный и с компенсациями за конфискацию церковных земель и объектов, и с неподписанным конкурдоматом — Чехия одна из немногих европейских стран, которая не имеет подобного соглашения со Святым престолом.

— Предушедший Папа Римский, любимый общественностью Кароль Войтыла, был человеком, легко общавшимся с публикой. Папа Ратцингер — другого политического темперамента. Кто-то работает в Ватикане с его имиджем?

— Ватикан старается идти в ногу со временем, причем делает это, я бы сказал, несколько демонстративно. Появляются электронные варианты различных текстов — и авторских, и самого папы — о его деятельности; в интернете, на радио. Рассылаются СМС. Конечно, прорабатывается вопрос имиджа. Одним из имиджмейкеров нынешнего папы был приглашенный Франко Дзефирелли. Он не моложе папы, но, тем не менее, он больше знает про то, как нужно выглядеть на экране. Видно, что кто-то этим делом серьезно занимается.

Андрей ШАРЫЙ.

Ракетный вызов Ирана

Иранские власти сообщили об успешном испытании ракеты "Шахаб-3", дальность действия которой составляет 2 тысячи километров. ВВС Корпуса стражей Исламской революции запустили ракеты в ходе учений, призванных продемонстрировать мощь иранских вооруженных сил. Произведенные испытания дают Исламской республике возможность нанести удар по Израилу, американским силам на Ближнем Востоке и даже по Юго-Восточной Европе, пишет The Christian Science Monitor.

Несколькими днями ранее руководство Ирана признало, что в городе Куме был тайно построен завод по обогащению урана, и это вызвало крайне негативную реакцию международного сообщества, передает "Голос Америки".

Мохсен Сазагара, президент Вашингтонского Института исследований современного Ирана, убежден, что эти испытания не случайны. По его мнению есть две главные причины: "Во-первых, Корпус стражей Исламской революции стремится продемонстрировать, что Иран всегда будет вести переговоры с позиции силы, а не слабости. Во-вторых, эти испытания прошли после очередной серии массовых протестов иранцев, оспаривающих результаты президентских выборов, на которых победил Махмуд Ахмадинежад. Властям страны выгодно переключить внимание иранского на-

рода на внешнюю угрозу: по такой же схеме действовали аргентинские военные, пришедшие к власти в результате переворота, — чтобы снизить накал протестов в 1982 году, они организовали нападение на Фолклендские острова, принадлежащие Великобритании".

Джон Пайк, директор аналитического сайта GlobalSecurity.org, который публикует материалы по проблемам международной безопасности и обороны, уверен, что эти испытания следует расценивать не только как пиар: "Иран разрабатывал эти ракеты на основе пакистанских и северокорейских технологий; в свою очередь пакистанские и северокорейские изначально проектировали их с учетом того, что они могут нести и ядерные боеголовки. Новые иранские ракеты способны поражать цели на значительной части территории Европы, что не

может не вызывать беспокойства".

Как известно, ранее администрация США пересмотрела планы развертывания систем противоракетной обороны в Польше и Чехии — эти системы были предназначены для борьбы с запускаемыми в Иране баллистическими ракетами. В связи с этим многие аналитики отмечали, что позиция России относительно иранской ядерной программы может быть скорректирована: российские официальные лица также сделали несколько соответствующих намеков. В частности, президент России Дмитрий Медведев заявил: "Что касается санкций в отношении Ирана, то позиция России здесь проста: санкции редко приводят к оптимальному варианту, но в отдельных случаях их использование является неизбежным, но это вопрос выбора".

Адам ГЛОБУС:

«Нам далі талончык на шлюбныя пярсцёнкі...»

Не так даўно ў сям'і Адама Глобуса і Алены Адамчык адбылася цудоўная падзея. Дачка вядомых пісьменніка і фатографа Ядвіга адсвяткавала сваё вяселле.

— Вяселле маёй дачкі прайшло выдатна, вельмі па-сучаснаму: ніхто не сядзеў за сталом, — распавёў Адам Глобус "Народнай Волю". — Што я заўсёды не любіў, дык гэта калі людзі сядзеў за сталом, п'юць... А тут усе танчылі, веселіліся, хто хацеў — да барнай стойкі падыходзіў, выпіваў. Гэта быў хутчэй фуршт, чым класічнае вяселле. Была вельмі сучасна, і прайшло ўсё выдатна.

Адам Глобус вядомы сваімі радыкальнымі меркаваннямі. Ці лічыць ён вяселлі яшчэ патрэбнымі?

— У мяне вяселля ўвогуле не было, — адзначае Глобус. — Я лічу, што вяселле зусім не ўплывае на далейшае сумеснае жыццё. Традыцыйна, канечне, вяселле робіцца, а потым вельмі цяжка глядзець, калі праз год ці праз месяц усё канчаецца. І дарма ўсе танцавалі...

Больш за ўсё іншыя Адаму Глобусу запомнілася вяселле, якога быццам бы і не было...

— Для мяне самым яркім было маё вяселле, — узгадвае аўтар "Дамавікамеронаў", — Мы паехалі ў вёску Пагост, там распісаліся, усё пыталіся, дзе сведкі, а з намі быў толькі адзін хлопца. Пыталіся, дзе наша шампанскае, а ў нас і яго не было... Жанчына сама дастала сваю бутэльку, адкрыла, а потым бегла за намі. Мы пайшлі на аўтобусны прыпынак, а яна за намі ляцела, каб аддаць адмысловыя квіты: тады давалі талончык на шлюбныя пярсцёнкі, яны там таннейшымі былі ці як... Так яна бегла з гэтым талончыкам і даганяла нас. Вельмі запомнілася, што людзі так перажывалі. У прынцыпе, я лічу, што людзям патрэбна вяселле. Каб было што ўспомніць...

Марыя МАЛЕВІЧ.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

МІНСК Тэатры

Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы

- 3 — "Чорная панна Нясвіжа", "Варшаўская мелодыя".
  - 4 — "Паўлінка".
  - 5 — "Вечар".
  - 6 — "Каханне ў стылі барока".
  - 7, 8 — "Пінская шляхта".
  - 9 — "Прэм'ера!" — "Гендэль-Бах".
  - 10 — "Прэм'ера!" — "Вячэра з дурнем".
  - 11, 12 — "Прэм'ера!" — "Вяселле".
- На Малой сцэне
- 5 — "Дзікае палыванне караля Стаха".
  - 10 — "Востраў Сахалін".

Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета

- 4 — адкрыццё фестывалю Юрыя Башмета.
- 6 — "Травіата".
- 7 — "Ромео і Джульетта".
- 9 — "Эсмеральда".
- 10 — "Евгеній Онегин".
- 11 — закрыццё фестывалю Юрыя Башмета.

Рэспубліканскі тэатр Беларускай драматыкі

- 6 — "Адэль".
- 7 — "Кабала святош".
- 8 — "Сёстры Пісхеі".
- 9 — "Каласы пад сярпом тваім".
- 10 — "Раман + Юлія".
- 11 — "Чайка".

Беларускі рэспубліканскі тэатр юнага гледача

- 6 — "Последняя дуэль".
- 7 — "Шелкунчик".
- 8 — "Мотылек".
- 9 — "Маленький лорд Фаунтлерой".

3—11 кастрычніка

- 10 — "Путешествие в Княжество Снов".
- 10 — "Тарас на Парнасе".
- 11 — "Бармалей".

Беларускі дзяржаўны музычны тэатр

- 4 — "Приключения бременских музыкантов".
- 4 — "Ночь в Венеции".
- 6 — "Бабий бунт".
- 7, 8 — "Юнона и Авось".
- 9 — "Севастопольский вальс".
- 10 — "Айболит-2002".
- 10 — "Небесный тихоход".
- 11 — "Буратино. ВУ".
- 11 — "Веселая вдова".

Тэатр-студыя кінаакцёра

- 4, 6 — "Филумена Мартурано".
- 7 — "Заноза".
- 8, 9 — "Забуть Герострата!".
- 10, 11 — "Пигмалион".

Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М.Горкага

- 4 — "Мнимый больной".
- 6 — "Свободный брак".
- 7, 8 — "Бег".
- 9 — "Единственный наследник".
- 10 — "Правда — хорошо, а счастье лучше".
- 11 — "Идеальный муж".

Канцэрт

Вялікая зала Палаца Рэспублікі

- 3, 4 — паўфіналы Першай лігі Міжнароднага саюза Клуба вясёл і знаходлівых.
- 6 — канцэрт акадэмічна-віртуозна **Пятра Дрангі**.
- 8 — паказ італьянскай калекцыі "Haute Couture" **Валянціна Юдашкіна**.
- 10 — сольны канцэрт **Сосо Паўлашчына**.
- 11 — шоу **"Терра"** — лепшыя танцоры і салісты Еўропы.

«Беларускія песняры»

БРЭСТ

- Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы
- 8 — "Вечар".
- 9 — "Преступление и наказание".
- 10 — "Молодожены".
- 11 — "Прымакі".

Брэсцкі тэатр лялек

- 3 — "Красная Шапочка".
- 4, 10 — "Репка".
- 11 — "Любпытный слоненок".

МАГІЛЁЎ

Магілёўскія абласны драматычны тэатр

- 3 — "Мадонна, как я устала!".
- 4 — "Все мыши любят сыр".
- 4 — "Свободная пара".
- 7, 8 — "Антропос".
- 9 — "Тристан и Изольда".
- 10 — "Последняя женщина сенсора Хуана".
- 11 — "Эти свободные бабочки".

Фестываль «Залаты шлягер»

3 кастрычніка — конкурс вальна-інструментальных ансамбляў імя **Уладзіміра Мулявіна**, юбілейны канцэрт групы "Любэ".

4 кастрычніка — творчы праект **"Маладыя галасы Беларусі"**, юбілейны канцэрт ансамбля **"Беларускія песняры"**.

5 кастрычніка — канцэрт "Песні роднага краю" ў выкананні сямейнага ансамбля **"Вяселуха"**.

6 кастрычніка — "Нам песни эти не забыть", канцэртная праграма **Барыса і Галіны Вайханскіх**.

7 кастрычніка — спектакль "Пігмаліён" з удзелам **Юліі Рутберг, Волгі Ламаносавай і Рыгора Анціпенкі**.

9 кастрычніка — ансамбль беларускай музыкі і песні **"Медуніца"** з канцэртнай праграмай "Ад роднай зямлі нашы песні".

10 кастрычніка — ансамбль беларускай архаічнай музыкі і песні **"Осмірма"** з праграмай "Праз музыку да сэрца твайго".

ВІЦЕБСК

Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Якуба Коласа

- 3 — "Ён. Яна. Акро. Нябожчык".
- 6 — "Жанчыны Бергмана".

ГРОДНА

Гродзенскія абласны драматычны тэатр

- 3, 4 — "Графіна Шарден".
- 9 — "Пігмаліён".
- 10 — "Брат Алеша".
- 11 — "Эта... любовь! (Курица)".

Фестываль

3 — фестываль **"Гальшанскі замак"**. У праграме — рыцарскія забавы і атракцыёны, катанне на конях, вясельны кірмаш, выступленні гуртоў старадаўняй музыкі, фаер-шоу і салют.

АНОНС

Лепшае беларускае кіно

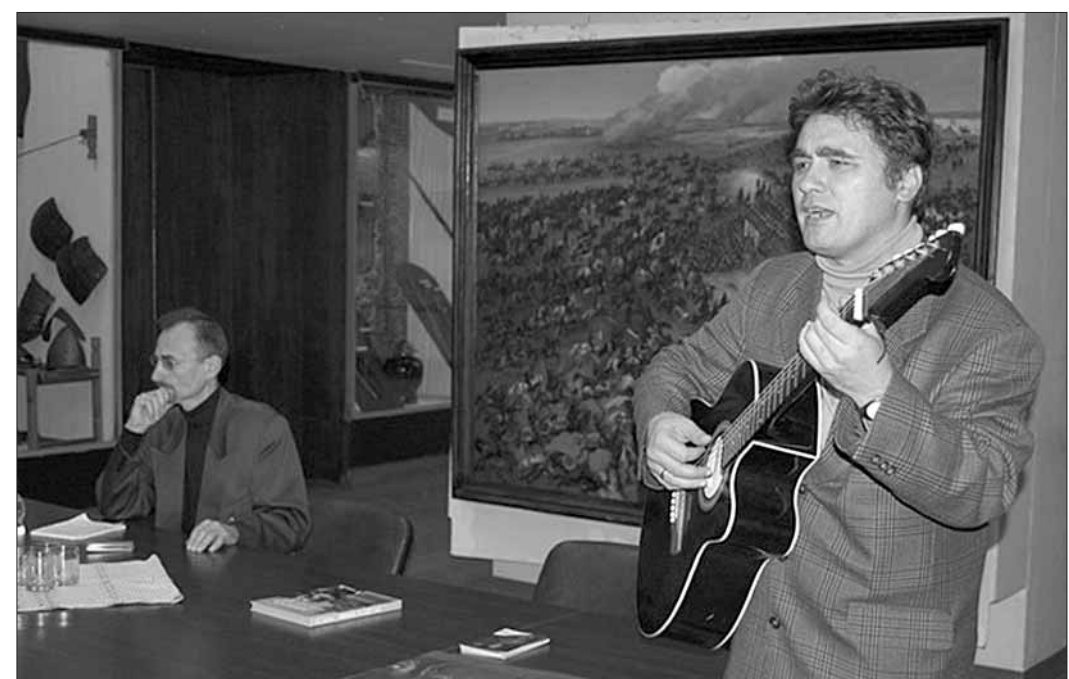
Кожны панядзелак у вялікай зале Музея кіно будуць ладзіцца прагляды лепшых беларускіх кінастужак.

- 5 кастрычніка ў 16 гадзін — "Ідзі і глядзі" рэжысёра Элема Клімава.
- 12 кастрычніка — "Праз могілкі" Віктара Турава.

СВЕЦКАЯ ХРОНІКА

Чаму Зміцер Бартосік на халяву не паедзе ў Польшчу

У Мінску прайшоў адбор выканаўцаў ды гуртоў на традыцыйны фестываль маладой беларускай музыкі ў Польшчы "Бардаўская вясень". Ён штогод адбываецца ў Бельску і збірае слынных беларускіх спевакоў і канкурсантаў, якія змагаюцца за галоўны прыз — запіс альбома.

Восковые фигуры мадам Тюссо в Минске

В Национальной школе красоты — выставка восковых фигур исторических персонажей из коллекции знаменитой мадам Тюссо. На выставке будут представлены восковые фигуры политиков и авантюристов, царей и самозванцев, гениев и злодеев, а также предметы быта и роскоши, воспроизводящие исторический фон, в котором жили и творили персонажи. Выставка продлится до 29 ноября.

ПОЗИЦИЯ

Михалок в президенты не пойдет

Лидер группы "Ляпис Трубецкой" Сергей Михалок рассказал, почему он не станет баллотироваться на пост президента Беларуси. "Хотел ответить остро, развернуть словосочетание "феодалная монархия", но решил ответить проще — меня устраивает моя работа и мое антиобщественное положение, — сказал Михалок, отвечая на вопросы посетителя сайта "БелГазета". — Скорее всего баллотироваться не буду, так что просьба никому не волноваться — ну, там, в избирательной комиссии". А на вопрос, каким образом можно стать "таким же крутым", Михалок посоветовал "рецепт из сказки Ершова "Конек-Горбунок": вода студенья, вода киплячая и молоко. Главное, при погатурении говорить много матерных слов, чихать и пукать — пусть дурь выходит".

Гэтым разам з ініцыятывы пераможцаў "Бардаўскай вясені-2008" — гурта "Босае сонца" — прагляд удзельнікам адбываецца ў кавярні "Лісная нара". Заявы на яго збіраліся некалькі месяцаў, і ў выніку ахвочых атрымалася аж 25 творчых адзінак, сярод якіх апынуліся нават вядомыя выканаўцы — **Юрый Несцяярэнка і Зміцер Бартосік**. І хоць у зростаў абмежаванні на фестываль няма (галоўнае, каб выступілі больш за 18 гадоў), зоркам беларускай бардаўскай музыкі адмовілі. Спецыяльна для "Народнай Волі" спадаў Бартосік распавёў, што яго папрасілі даць дарогу маладым, а калі гэтак жа паўдзельнічаць, то спеваку заўсёды знойдзецца месца ў журы. Бартосік крыху пакадаваў, што не зможа патрапіць у Бельск "на халяву", але судзіць канкурсантаў не захачеў, хоць і сказаў, што ўсе выканаўцы былі цікавыя, розныя і таленавітыя. Аднак значна, што, на жаль, класічных бардаў, якія граюць без падпоркаў і выглядае клавашаў і перкуі, калі нехта з абраных канкурсантаў не зможа атрымаць візу ці даехаць да Польшчы.

Нікому не ўзялі, але асобна адзначылі **Надзею Скрыпскую** з Маладзечна за шырацце, небанальнасць і адсутнасць боязі ўжываць у тэкстах такія клішэ, як "БНФ", "родная мова", "калагаснікі" і г. д. Вечарына скончылася пасля 23 гадзін сольнага выступам **Лявона Соўскага**, які прыязна камунікаваў з публікай, выканаў песні з рэпертуару NRM, "Народнага альбома" і з новага музычнага праекта на словы забытых "школьных" паэтычных класікаў, які неўзабаве будзе завершаны. А таксама пранансаваў змовы канцэрт "Мроі" і NRM у Мінску. Фестываль "Бардаўская вясень" адбудзецца ў Бельску 23—25 кастрычніка.

На лава запісаных патрапілі **Раман Абрамчук, Кацярына Ваданосава** з Alta mente, **Аля Аля Вятроўская**.

ЗВЕРЬЕ МОЁ...

Катя ПЫТЛЕВА:

«Мне интересны все живые организмы...»

Катя Пытлева — популярная радио- и телеведущая, вокалистка группы "Клэндайк", многім фанатам вядомая і з другой стороны. Катя — большая поклонніца актывнага аддыха, зацікаваецца права сексуальных меншынстваў Беларусі і любіць жывяць.

О любви к кроликам и о том, зачем Кате улитка, решила узнать "Народная Воля".

— Катя, не так даўно вы сменили кроликов, которые жили в вашем доме довольно долго, на улитку-ахатину. Почему вы решили переключиться с пушистых млекопитающих на ахатину? Все-таки существо довольно непохожее... — Да я не то чтобы переключилась, просто за восьмью лет общения с кроликами у меня почему-то резко развилась аллергия, причем настолько сильная, что я даже попала в больницу. И после путешествия на "скорой" врач мне сказал, что теперь кролики, да и почти все животные с шерстью, мне строго запрещены. Для меня это было трагедией, так как кроликов своих (а их на тот момент было двое — мальчик Феденька и девочка Мефодия) я очень любила... Мне повезло — они попали в очень хорошие руки. Феденька так и вовсе появился в одной из детских книг, он сейчас живет у художницы, у меня дома пару его портретов стоит.

И вот в один момент мне предложили взять ахатину, их было много, и их собирались выбрасывать. Я почитала о них и решила взять, тем более что как биологу мне интересны все живые организмы, да и дома без питомца было грустно. Так у меня и появилась Алоха.

— Улитки — довольно экзотические существа. Как с ними общаться, как выбрать имя? — Мне кажется, что улитки... это вообще существа с другой планеты. Первое время я иногда несколько часов могла наблюдать за ней, изучать, что ей нравится, а что нет. Конечно, я дала ей имя, не думаю, что она его воспринимает, но общение все-таки есть, к примеру, купаться в моих руках ей нравится. Вообще, она живет своей жизнью, а мне нравится за ней подсматривать.

— В одном из давних интервью вы говорили, что вы со своими кроликами похожи независимым характером. Чтo-нибудь общее с улиткой? — Вот уж действительно сложно найти более независимое и непродуцируемое животное, чем улитка! Она сама по себе на все сто процентов, и частично ей комфортно в своем одиночестве, в этом мы похожи. А еще она может мгновенно передумать и быстро перестроиться, это тоже во многом про меня.

— Улиток растит и лидер группы "Нейро Дюбель" Александр Кулиничев. Ахатины становятся модными в среде белорусских музыкантов? — Я всегда держалась в стороне от моды, могу назвать пять животных, которые наверняка найдутся у большинства представителей шоу-бизнеса. Почему в таком случае не говорят о моде на кошек или маленьких собачек (которых гораздо больше)? Наверное, просто Александра тоже подкараулила какая-

— Вы не так даўно вернулись из отпуска, во время которого путешествовали на плоту. Встретили ли вы какогo-нибудь интереснаго представителя фауны? — Так как путешествовали мы по Беларуси, то я просто еще раз порадовалась разнообразию и красоте нашей фауны. Мы видели очень много цапель — вот это было востину великолепное зрелище.

— Есть ли животные, которых вы не любите или боитесь? — Нет, как ни странно. Не боюсь никого, разве что с большими собаками осторожничаю и то из-за происшествия в детстве, после которого я долго заикалась (правда-правда). И паучки мне нравятся, и прочие божьяки, да и вообще все живые организмы. Ну, иначе я не училась бы в свое время на биологическом.

— Если ненадолго вернуться в детство и представить, что все-все можно, кого бы вы тогда сделали своим питомцем? — В детстве у меня были все животные, которых я хотела, у меня было множество котов, а потом одно время сразу пять крыс. Так что, повторюсь, мечта у меня одна — ворон — умейшая птица на планете. Впрочем, о ней я могу рассказывать бесконечно.

Мария МАЛЕВИЧ

ПОНЕДЕЛЬНИК, 5 ОКТЯБРЯ

Первый
05.35 "Как сказал Джим".
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 "Новости".

10.10 "Их могли не спасти. Узники Курильского квадрата".
11.00, 14.00, 17.00, 19.00 "Вести".
11.25 "Утренняя почта".

Мир

04.55 "Афиша".
05.00, 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00, 01.00 "Новости Содружества".

НТВ-Беларусь

06.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.00 "Сегодня".
06.05 "Сегодня утром".
08.40 "Чрезвычайное происшествие. Обзор за неделю".

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.05, 01.20 "Наши новости".
06.05 "Наше утро".
09.05 "Контур".

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Мишнина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".

РТР-Беларусь

07.00 "Доброе утро, Россия!".
09.20, 19.30 "Однажды будет любовь".

ЛАД

07.00 "ЛАДное утро".
08.00, 19.05 "Юрики".

ВТОРНИК, 6 ОКТЯБРЯ

Первый
05.35 "Как сказал Джим".
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 "Новости".

21.00 "Панорама".
21.50 "Война и мир".
00.00 "Эпоха".
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.05 "Новости".

19.00 "Рыжая".
20.00 "Время".
21.05 "Я вернусь".
22.10 "Спаси меня".
23.30 "Женаты... с детьми".

ДЫПКУР'ЕР

Падаць заяўку на атрыманне літоўскай візы можна праз інтэрнет

Як паведамляе прэс-служба Міністэрства замежных спраў Літвы...

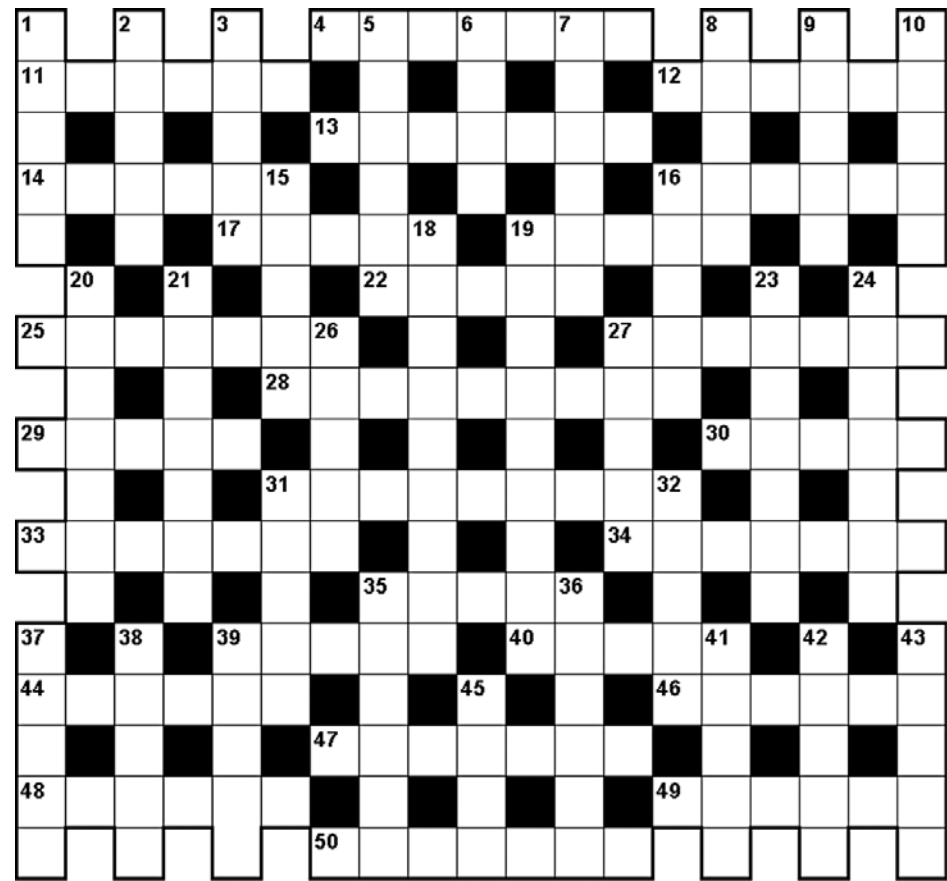
Інфармацыйная сістэма па-прэздыяна консульскай рэгістрацыі ўстаноўлена ў літоўскіх дыпламатычных і консульскіх прадстаўніцтвах у Беларусі, Грузіі, Расіі, Украіне.

Інфармацыйная сістэма па-прэздыяна консульскай рэгістрацыі дазваляе больш хутка выконваць сваю працу супрацоўнікам консульскай установаў.

Паводле звестак прэс-службы, пасольства Літвы ў Мінску за дзень прымае ў сярэднім 300-350 заявак на атрыманне візы.

КРЫЖАВАНКА

«Сцяжынкi беларусаў»

Па гарызанталі: 4. "Паўлінка" Ю.Сямянікі як музычна-тэатральны твор. 11. Перамога падняў Палачыны Давід-Скамарох як "і адзін у полі воін".

24. Зборнік Янкі Купалы. 26. Аўтар карціны "Беларусь". 27. Колер, выкарыстаны ў Караткевічам для апісання неба.

ЭКСПЕРТЫЗА

Расмакавалі

У Беларусі складзены рэйтынг айчыннага і імпартнага піва

У Навукова-практычным цэнтры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі па харчаванні прайшла дэгустацыя беларускіх і імпартных гатункаў піва.

Піва светлае 10% названа піва "Аліварыя Дзясцятка" ААТ "Піўзавод "Аліварыя".

рамагло "Лідскае аksamітнае" ААТ "Лідскае піва". У групе "Піва цёмнае 14%" зноў першымства ААТ "Піўзавод "Аліварыя".

Як адзначылі спецыялісты канцэрна "Белдзяржхарчпрам", галоўнай праблемай беларускіх вытворцаў застаецца пабудова дыстрыбуцый і маркетынговых кампаній.

СРЕДА, 7 ОКТЯБРЯ

Первый
05.30 "Как сказал Джим".
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 "Новости".

15.25 "Невидимый фронт".
15.55 "Срочно в номер".
19.30 "Земельный вопрос".
20.50 "Спортивное 5 из 36".

07.00 "Доброе утро, Россия!".
09.20, 19.30 "Однажды будет любовь".
10.10 "Битва за Луну. Луноход против астронавтов".

13.50, 16.50, 18.50, 23.30 "Новости — Беларусь".
14.20, 22.30 "Колдовская любовь".
15.10 "Срочно в номер".

23.25 "И снова здравствуйте!".
00.10 "Особо опасен!".
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".

04.55 "Афиша".
05.00, 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00, 01.00 "Новости Содружества".

14.30, 22.30 "Запретные темы истории".
15.20 "Реальные истории".
16.05, 03.50 "Адьютанты любви".

ЧЕТВЕРГ, 8 ОКТЯБРЯ

Первый
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 "Новости".

15.55 "Срочно в номер". Сериал.
19.30 "Сфера интересов".
21.00 "Панорама".

16.15 "Монткристо". Сериал.
17.10 "Пусть говорят" с Андреем Малаховым".

17.55 "Кармелита. Цыганская страсть". Сериал.
23.40 "Вести +".

СТВ
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".

ЛАД
07.00 "Ладное утро".
08.00, 19.05 "Юрки". Сериал.

13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00, 00.00, 01.00 "Новости Содружества".

16.05, 03.50 "Адютанты любви". Сериал.
18.20 "Акцент".

ПЯТНИЦА, 9 ОКТЯБРЯ

Первый
06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 "Новости".

13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 00.55 "Наши новости".
06.05 "Наше утро".

13.50, 16.50, 18.50, 22.40 "Новости — Беларусь".
14.20 "Комната смеха".

СТВ
06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".

09.30 "Женсовет".
10.00, 18.00 "Любовь как любовь". Сериал.

06.40 "Апостол". Сериал.
07.55 "Билет на сегодня".

14.30, 22.30 "Запретные темы истории".
15.20 "Простые числа".

19.00, 21.00, 23.05 "Аб'екты".
19.05 "Аблавушка".

СУББОТА, 10 ОКТЯБРЯ

Первый
06.50 "Африка. Магический континент". Док.сериал.

Бытовая "химия". Док.фильм.
12.10 "Александр Михайлов. Надо оставаться мужиком". Док.фильм.

19.00 "Сегодня".
08.15 "Авиаторы".

ЛАД
07.00 "Ладное утро".
08.00 "Время футбола".

09.00 "Вкусный мир. Осетинская кухня".
09.30 "Новые приключения Скиппи". Сериал.

13.00 "Частный детектив". Сериал.
14.00 "Простые числа".

19.00, 21.00, 22.45 "Аб'екты".
19.05 "Аблавушка".

21.50 "Пупенда". Маст.фильм.

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 11 ОКТЯБРЯ

Первый
07.30 "В поисках Немо". Приключ.анимаци.фильм.

09.00 "Воскресная проповедь".
09.20 "Кто в доме хозяин?". Сериал.

15.15 "Смехопанорама".
09.20 "Криминальный талант". Худ.фильм.

СТВ
06.45 "Дорогая передача".
07.10 "Фирменная история". Сериал.

07.50 "Благовест".
08.20 "Вкусно" с Борисом Бурдой.

08.30 "АБВГДейка".
09.00 "Запретные темы истории".

21.25 "Акро у Еуропа" (инфармацыйная праграма).

21.50 "Пупенда". Маст.фильм.

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 11 ОКТЯБРЯ

Первый
07.30 "В поисках Немо". Приключ.анимаци.фильм.

09.00 "Воскресная проповедь".
09.20 "Кто в доме хозяин?". Сериал.

15.15 "Смехопанорама".
09.20 "Криминальный талант". Худ.фильм.

СТВ
06.45 "Дорогая передача".
07.10 "Фирменная история". Сериал.

07.50 "Благовест".
08.20 "Вкусно" с Борисом Бурдой.

08.30 "АБВГДейка".
09.00 "Запретные темы истории".

21.25 "Акро у Еуропа" (инфармацыйная праграма).

21.50 "Пупенда". Маст.фильм.

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 11 ОКТЯБРЯ

Первый
07.30 "В поисках Немо". Приключ.анимаци.фильм.

09.00 "Воскресная проповедь".
09.20 "Кто в доме хозяин?". Сериал.

15.15 "Смехопанорама".
09.20 "Криминальный талант". Худ.фильм.

СТВ
06.45 "Дорогая передача".
07.10 "Фирменная история". Сериал.

07.50 "Благовест".
08.20 "Вкусно" с Борисом Бурдой.

08.30 "АБВГДейка".
09.00 "Запретные темы истории".

21.25 "Акро у Еуропа" (инфармацыйная праграма).

21.50 "Пупенда". Маст.фильм.

Вы — з «Народнай Воляй», «Народная Воля» — з Вамі!

Адрес рэдакцыі: 220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: (017) 3286904, 3286906
E-mail: nv@promedia.by
http://www.nv-online.info

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў пераніску пакідае за сабой. За інфармацыю, размяшчэнню ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падаляецца газетай. Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.), Надрукавана ў друкарні РПЦ «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падыскан у друку 1.10.2009 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж: 23 620 экз. Заказ №5392.

Падпісныя індэксы: 63222, 632222

ISSN 2071-9647

9 772071 964000 0 9153